

Rev. Edv. Jørgensen

12te Aarg.

1881.

22de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31te August — 16de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvælgende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udfommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forflud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: R. Thronsdjen, Drawer 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

M. S. Hassel har et fuldstændigt Oplag af gode Grocerivarer, fra norsk Lørstik til fransk Syltetoi. Godt Udvalg af Stentsoi, Glasvarer og Lamper — Cigarer, Tobak og Piber — Kolonialvarer, Specerier, preserveret Frugt og Fisk, Fedevarer, Fiskevarer og Trævarer, samt Mel og Kreatursoder; Alt til Dagens billigste Priser.

Decorah, Iowa.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Eugenotterne som Galeisflaver. — Japaneerne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Bayard fra en tyrkisk Rabi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanker. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggesang. — Gustav Basas Historie. — Prinds Louis Napoleon faldet. — Møllen og Bæffene. — Jordlodens Indre. — Siv Gud Uren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Mazimer. — Kimbrevet fra navnkundige Mænd. — Insekternes Musfjelstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar — Til Beflykning af en Anekdoter, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. lutherisk Folkekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

R. Thronsdjen,
Dr. 1014, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

12te Aarg.

31te August 1881.

16de Hefte.

Familien Hellsdringen.

En Fortælling af Eugenia von Witzlaff.

Sjertende Kapitel.

Bryllupsdagen.

Sommeren var forbi, klare, sollyse Høstdage overgjød Landskabet med Guld og Purpur og tilbagesaldte for Beboerne paa Slottet Hellsdringen det forrige Aars sørgelige Dage. Stille og sorgfulde, men ikke uden dybtfølt Tak for Alt det, Gud derved havde skjænket deres Sjæle, glede de hen, og et helt nyt Liv skulde følge efter dem.

Oktober, som var bestemt til Brylluppet, kom, og med den nye, smertelige Sindsbevægelse for Alle, især for Bruden. Hun tog sig sammen af al sin Magt, for ei at gjøre Affæden tungere for sin Familie; det lykkedes hende bedre end før; thi hun kæmpede ikke blot med egen Styrke, men hun bad om og fik ogsaa Hjælp fra oven. Hun holdt det nu for sit Livs Opgave at føre Kurt til den Tro, som hun vel endnu ikke fuldelig havde grebet, men dog saa inderligt ønskede at gribe, og dette var ofte Gjenstand for Samtale mellem hende og Hildegard. Alleslags Planer knyttede sig dertil og gjorde Udfigterne for Fremtiden lysere. Da hendes Forlovede igjen var i Hellsdringen, traadte

disse imidlertid i Baggrunden, og Mangelen paa indre Overensstemmelse mellem dem saldt atter som en Vægt paa hendes Hjerte. Hans usigelige Glæde over at se hende igjen, den Lykke, der lyfte af hans Ansigt og Ord, da han fortalte hende om, hvorledes han havde indrettet det i Mathow, for at hun skulde føle sig vel og hjemlig der, vare hende som en Befreidelse. Hun forekom sig saa usand ligeoverfor ham, hun tog imod denne Kjærlighed uden at kunne besvare den, og jo mere hun anstængte sig for at synes venlig, desto tommere og koldere følte hun sig.

Nu, saa kort før Brylluppet, kunde hun neppe undgaa undertiden at være alene med ham; hun forsøgte da at give Samtalen en alvorligere Retning, men det lykkedes hende sjelden, han undgik det helst.

„Mathilde“, sagde han engang ved en saadan Velighed, „du tror vist, at jeg ikke er nogen god Kristen, men jeg kan forsikre dig, at jeg har megen Agtelse for Religionen; det er blot Overdrivelse og Føleri, jeg ikke kan lide. Du maa gjerne bede saa meget, som du vil, men du maa lade den Præken fare, det

klæder en Kone flet. Du var meget muntre før, du lever saa ensomt her, derfor kommer du paa alle slags mørke Tanker. Jeg haaber, at det bliver anderledes i Nachom."

Mathilde taug for ei at præke, men frygtede, at de ei vilde forstaa hinanden bedre der. Om Aftenen fortalte hun sin Moder denne Samtale.

"En Henseende maa jeg give Kurt Kei", sagde hun, "jeg tror, at vi Kvinder maa ganske bestemt holde os til, hvad Petrus siger, at „Mændene skulde vindes uden Ord ved Kvindernes Omgængelse", vor Tale nytter lidet."

"Å, Mama, men hvorledes skal jeg gribe det an! Hvem har vel saameget at stride med i sit eget Sind, som jeg! Jeg tror, at jeg kunde finde de rette Ord til at tale om Sjælens høieste Goder, men vinde ved en stille Vandel — det synes mig umuligt."

"Ganske vist vil det blive vanskeligere for dig end for en af Naturen mere stille Sjæl, men du over dig jo gjerne i vanskeligere Opgaver og ved nu af Erfaring, at Gud giver dem Styrke, der søge at gjøre hans Willie."

"Maar jeg tænker paa dig, Mama, da vil det staa klart for mig, hvad den stille Omgængelse i Gudsfrøgt er."

"O nei, nei, mit Barn", svarede Fru von Helledringen bevæget, "tag ikke mig til Exempel, — jeg føler mere og mere, at jeg er ligesaa meget en Begynder i Kristendommen som J. Se hen til Kvinderne i den hellige Skrift, men fremfor Alt til vor høiløvede Frelser selv, hans Liv i Kjærlighed og Selvsornegtelse, da vil du altid vide, hvad du har at gjøre."

Dagen før Brylluppet havde de to Søstre bedet om, at maatte tilbringe nogle Timer for sig selv, før de kom sammen med de Andre om Aftenen, da

der skulde komme Fremmede. — Kurt havde ønsket, at der skulde gives en stor Fest, men Mathilde saavel som hendes Forældre vilde det ikke og var gaaet af med Seieren; det var blot de nærmeste Bøjsendte og Nabofamilierne, der vare indbudne. Mathilde benyttede denne Fritid til, ledsaget af Hildegard, at gjøre Afstedsbesøg i Landsbyen og endnu engang se alle Yndlingssteder. Det var en tung Gang, men de oprigtige Ønsker om Lykke, der bleve udtalte af mange gamle Trofaste mellem Folkene, og de gjentagne Udtalelser om, hvor godt Vorherre havde ordnet det, at hun engang skulde blive deres Hersterinde, istedetfor den salte unge Herre, glædede hende dog. "For vor gamle Familie- arv og alle de Folk, som holdt af Gerhard, kan jeg vel opgive min egen Lykke", tænkte hun. Da Søstrene havde forladt Landsbyen og vandret Haven igjennem i alle Retninger, styrede de uvilkaarlig deres Gang til Fodstien, der førte til Klosterhøjet. De havde ikke været der paa meget lang Tid — Modrens lidende Tilstand gjorde, at de ei kunde foretage saa lange Spadeferture, — men begge ønskede levende at gaa derhen paa denne Dag, der skulde stille dem ad og forandre det Liv, som de hidtil havde levet sammen. De udtalte sig ikke derom, men vandrede taus fremad.

Det var en smuk, klar Høstdag, enkelte Bogetræer stinnede i rødlige Farver, medens den øvrige Løvstov endnu prangede i dunkelt Grønt. Naturens Stilhed blev kun afbrudt ved Skriget af Kragerne, der traf hen over Markerne, som nu vare slaaede, eller en Stare Traner, der allerede samlede sig til Afreise. Bjergtoppen viste denne Sommer et andet Billede. De brøstfældige Levninger af Ruinen vare tagne bort, kun de faste Grundmure vare blevne

staaende, og af Gruset hævede sig nu en Kirke, som var under Bygning; den blev opført i den oprindelige Stil og kunde sees vidt omkring i Egnen.

Søstrene bleve staaende ved Udgangen af Stoven paa den første Basse; Murerne arbejdede deroppe, og det var desuden paa Tide for dem at vende hjem. De havde herfra et Overblik over Bygningen.

„Bed du, Hildegard“, sagde Mathilde, „at Synet af denne ny Kirke er en storre Glæde for mig end noget af, hvad jeg har seet og hørt nu paa lang Tid? Jeg tror, at ligesom der fremstiger en herlig Bygning af disse Ruiner, saaledes vil der ogsaa paa vor Lykkes eller vore verdslige Forhaabningers Ruiner hæve sig et Guds Tempel i vore Sjæle.“

„Ja“, svarede Søsteren, „overalt se vi en Opstaaen af Tilintetgjørelsen, et Liv af Døden, — det peger hen paa det evige Liv, der engang ved Dagens Ende skal opstaa af dette jordiske Hylster.“

Mathilde saa tankefuld op paa Kirken og ud over Landskabet, men svarede ikke.

„Hvad kan der være blevet af Rudolfs lille Hyldebræ?“ spurgte Hildegard efter en Pause.

„Det har vist ogsaa maatte ofre Livet, da alle andre Smaatraær og Stene blevne tagne bort. Men hvorfor skulde det endnu blomstre? Dets Betydning er siden skrevet i vore Hjærter, og for alt det Skabte er det skjönt at dø til Guds Væ.“

„Det var Gerhards Ønske, da han var her med os.“

„Og hans Opgave blev ved sin Død at vise os Veien til Troen. Saaledes er han for os blevet et aandeligt Sidskæfte til sin Yndlingshelt, Arnold von Winkelried.“

Erindringen om Rudolf paatrængte sig vel Søstrene i dette Diebsk, men

ingen af dem vilde begynde at tale om ham. De tilbagelagde Veien til Hjemmet i Tausshed og skyndte sig saa meget, de kunde; thi Solen var nær ved at gaa ned.

Da Mathilde gif igjennem Korridoren til sit Værelse, kom Kurt hende imøde. Han saa meget alvorlig ud.

„Jeg har i disse Dage forgjæves forsøgt at saa tale med dig“, sagde han, „det har ikke kunnet lade sig gjøre. Du er saa stiv, og det forekommer mig næsten, som om du undgaar mig, og dog skulle vi imorgen blive forenede for hele Livet. Feiler der dig Noget, Mathilde, eller bliver det dig for vanskeligt at elske mig?“ Han saa hende aabent, men søgmodigt ind i Vinene.

Hun rødmede og skjalb over hele sit Legeme, hun følte, at han fortjente et oprigtigt Svar. Hvad kunde hun sige? Hendes Sandhedstjærklighed fejrede. Hun slog Vinene ned.

„Jeg kan ikke negte det, det hele Forhold er blevet mig tungt, — du maa tilgive det — jeg kjendte dig saa lidet — og havde endnu slet ikke vænnet mig til den Tanke at gifte mig.“

„Kan du ingen Tilfald have til mig?“ spurgte han i den samme Tone.

Hun saa op paa ham. „Det kan jeg“, svarede hun fast, — „men —“

En Glædesrødme gif over hans Ansigt. „Hvorledes men —“

„Du maa have megen Overbærelse med mig — og — gid du ogsaa vilde ønske at tjene Herren, som jeg ønsker at gjøre det.“

„Til det første kan jeg med Tryghed svare Ja, — til det andet vil jeg kun sige, at en Hustrues Kjærklighed formaar meget.“ Han sluttede hende i sine Arme. Hun vovede ikke at unddrage sig, og da hun var kommet op paa sit Værelse og havde bedet en inderlig Bøn, kom der en

stille Tillid over hende; hun haabede, at Gud vilde hjælpe hende, og hun søgte sig ikke saa uhykkelig, som hun havde tænkt.

Paa Bryllupsdagen var hun meget forskjellig fra den ellers saa stolte, lidlige Mathilde. Der var et Udtryk af dyb Nidmyghed over hende — en stille Selvfornægtelse og Haab om Hjælp fra den, hvis Vei hun skulde gaa. Hendes Forlovede behandlede hende med en Delikatesse, som hun ikke havde tiltroet ham. Den ene Gæst efter den anden kom, lutter Venner fra glædere Dage, kun den bedste, den nærmeste af Alle, Rudolf, kom ikke. Han havde med saa Ord afslaaet Præsidentens Indbydelse, hvilket havde saaret denne dybt, da det havde været et Skridt til Forsoning, et Tegn paa Tilgivelse fra hans Side.

Mathilde tog det som Noget, der hørte med til den bitre Kalk, hun skulde tømme — en Draabe mere kunde ikke gjøre den værre. Hvor meget hun end havde ønsket at se Rudolf endnu engang, før hun forlod Helligdringen, blot for at vide, om han holdt hende for ganske uværdig til sit Venskab, efterat hun havde gjort dette Skridt, eller om han idetmindste havde bevaret sin Agtelse for hende, saa søgte hun dog, at det var bedre, han ikke kom, idetmindste ikke idag. Da havde hun neppe kunnet beherske sin Bevægelse. Hun søgte at forstaa sig bag Guds Villie imod alle modstridende Tanker og Følelser som i en fast Borg. Hun bemærkede neppe, hvad der foregik om hende, og blev sig først fuldstændig bevidst, da hun stod foran Alteret ved Kurts Side, og Præsten tog disse Ord til Bort: „Været glade i Haabet, taalmodige i Trængselen, varagtige i Bønner.“ Dette gjenlød i hendes Hjerte, og hun agtede lidet paa, hvad han vi-

dere sagde, og de mange Lovtaler, han tildelte hende.

Da hun efter Wielsen kom ud i Sakristiet, sluttede hendes Fader hende dybt bebøget i sine Arme og sagde hende mange kjærlige Ord. Det gjorde hende godt, — hun havde gjerne ladet Hovedet blive liggende paa hans Skulder; — men der stod hendes Mand ved Siden af ham og syntes at vente paa, at Turen skulde komme til ham. Hun rakte ham Haanden: „Gid vi kunde lære altid at være glade i Haabet, taalmodige i Trængslen og varagtige i Bønner“, sagde hun sagte og taalte stille hans Omfavnelse. Derefter kom alle Gæsternes Bykønstninger.

Hildegard forsøgte at forforte dem, idet hun opfordrede til at gaa hjem, hvor Moderen, der ikke var saa rask, at hun kunde komme med til Kirke, ventede dem. Mathilde ilede saa hurtigt, hun kunde, til hende. Det var et Dieblifs Hvile for hende, da Fru von Helligdringen velsignende lagde Hænderne paa hendes Hoved og sagde hende mange kjærlige Ord. Derpaa kom Middagen og endelig Afskeden. Vognen, forspændt med fire Stimler, holdt allerede for længe siden paa Slotsgaarden, omgivet af Tjenere i Gallatøre; men Mathilde kunde endnu ikke beslutte sig til at sige det sidste Afskedsord. Kurt blev utaalmodig, „Toget venter ikke paa os, det hjælper ikke, du maa sige Farvel. Machow er jo ikke udenfor Verden, vi kunne snart komme her igjen.“ Hendes Fader forte hende ned ad Trappen, hun vidste neppe, om hun gik eller stod. Endnu engang samlede hun alle sine Kræfter, forat ikke fremmede Dine skulde se hendes Sindsbevægelse. Hildegards Ansigt var det sidste, hun saa. Hurtigt rullede Vognen over Slotsbroen, langs Voldgraven, gennem Landsbyen. Endnu et Blit

paa det kjære, gamle Hus, paa Klosterhjerget med Kirken, som lystede i den nedgaaende Sols Straaler — saa laa Hjemmet bag hende.

Hun lænede sig tilbage i Vognhjørnet og bedækkede sit Ansigt med Hænderne. Kurt troede, at hun græd, og havde ikke ventet andet; ingen Pige skiltes uden Taarer fra Faderhuset. Han lod hende rolig græde, men da hun slet ikke rørte sig, men blev siddende i samme Stilling, forsøgte han sagte at tage Haanden bort. Hun trak sig tilbage, hun havde ikke grædt, men hun var ligbleg.

„Er du ikke rask, Mathilde?“ — spurgte han forstræffet.

„Jo.“ Hun gjorde en afværgende Bevægelse. Der laa et Udtryk af saa dyb Smerte i hendes Træk, at han maatte se det, og en lignende Følelse kom over ham. Hun anstrengte sig nu ikke mer for at synes rolig, med Afsteden fra Hællbringen syntes hendes Styrke brudt, hun kunde ikke mere — hun vidste hverken ud eller ind — det forekom hende, som om hun var stødt alene ud i den øde, vide Verden. Kurt havde troet, at hendes Dpførsel mod ham vilde forandre sig til det bedre, naar han først havde hende alene for sig — nu var det netop det Modsatte. Han forsøgte at tale venligt til hende, men hun var nu ikke istand til at høre paa ham.

„O, lad mig være, for Guds Skyld lad mig være! Jeg kan Intet høre“, sagde hun bedende.

Han opgav det endelig og var neppe i bedre Sindestemning end hun.

Saaledes kom de til Banegaarden og steg ind i en Koupee; de vare alene i den. Mathilde trak sig tilbage i Hjørnet saa langt, hun kunde, og lukkede Døren, som om hun sov, men hendes Hoved og Hjerte hamrede, som de vilde sprænges. Hun sølte sig aldeles knust,

det forekom hende, som om hun ikke kunde leve, og da hun tænkte paa Døden, stod pludselig Gerhard's Billede for hendes Sjæl, og med ham dukkede disse Ord af hans sidste Sang, der havde gjort et uudsletteligt Indtryk paa hende, op for hendes Erindring;

Hvor, o hvor, om Koret brast,
Skal vi Redning finde?
Herren selv er Liv og Vel —
Ser J' Aftenstjernen ei?
O Kriste from,
Til os paa Søn kom!

Hun søbede Hænderne og saa op til Himlen, om hun kunde se Stjernen. Ja, der tindrede den for hende med sit milde Lys. Uvilkaarligt fyldtes hendes Dine med Taarer, og dette lettede hende. Herren, hendes Frelser, var hos hende. Ham fandt hun i det nye Hjem, som i det gamle. I en varm, inderlig Bøn henbødte hun sig til ham, og de Psalmens Ord, som hun idagmorges havde læst, traadte frem for hende: „Til dig sagde mit Hjerte: Søger mit Ansigt. Herre! jeg søger dit Ansigt. Overgiv mig ikke, og forlad mig ikke, min Saligheds Gud; thi min Fader og min Moder forlode mig, men Herren skal samle mig til sig.“

Hun sølte en stille Trøst; hun aftrøede sine Taarer. „Tilgiv mig, Kurt, at jeg var saa uvenlig for, det var ikke saa slemt ment.“

Hurtig forsonet trykkede han hjertelig hendes Haand. „Man maa vel lære at være overbærende, naar man er gift“, sagde han godmodigt spøgende.

Saaledes naaede de Berlin, hvor de vilde blive over en Dag. Vilde hun saa se Rudolf her? Den Tanke foruroligede hende, det faldt hende vanskeligt at overvinde den, ganske bort kunde hun

ikke faa den. Hun anede ikke, hvor nær Rudolf havde været hende idag — hvorledes det saa ud i hans Sjæl.

Da denne havde faaet sin Onkels Indbydelse til Brylluppet, vaagnede hans Lidenskab og Smerte med den første Heflighed. Han svarede afflaaende, fordi han ikke kunde udholde at være der som Gæst; men Længselen efter endnu engang at se Mathilde og iagttage hende paa hendes Bryllupsdag, for at erfare, om hun var lykkelig eller ulykkelig, greb ham med ubetvingelig Styrke. Han besluttede at rejse til Hellsdringen og, ufeet af hende, at overvære hendes Vielse i Kirken. Hvad der vilde indtræffe, hvis man saa ham, det gjorde han sig ikke Rede for; han vilde, han maatte se hende. Han udførte denne Plan, reiste hele Natten med Jernbanen og ankom tidlig om Morgenen tilfods til Hellsdringen. Da Vielsen skulde finde Sted om Formiddagen, tænkte han sig, at man i Tide vilde begynde at pynte Kirken. Saaledes var det ogsaa. Sidedøren var oppe — Klokkeren med nogle Folk vare isærd med at hænge Kranse op. Han gik op igjennem Trappen til Orgelet og forbi det til det øverste, lille Kor, der aldrig blev brugt, fordi man hørte meget slet derfra. Der vilde han blive, derfra kunde han overse alt og var selv ffjult af Galleriet.

Han maatte vente flere Timer. Da Folkene vare færdige med deres Arbeide, og Kirkedøren var lukket, var der Intet, der afbrød den ensomme Stillehed, der omgav ham, uden den skarpe Lyd af Taarnuhret ved Siden af ham. Han blev ganske underlig tilmode; han var den eneste Levende her, indesluttet med de Døde nede i Hvælvingerne. Han havde tilbragt Natten i feberagtig Bevægelse og havde ikke i lang Tid givet sig Tid til at tænke, som han nu gjorde.

Manden var forvirret, Legemet træt. Han støttede Hovedet til Pillen bag sig og vidste tilsidst neppe, om han var vaagen, eller om han drømte. Dunkle Skikkelser, der dels antog bekjendte, dels fremmede, fordreiede Træk, syntes at samle sig om ham og at ville ængste ham. Det var, som om der lagde sig en tung Byrde paa hans Bryst, og truede med at knuse ham, han vilde raabe om Hjælp og kunde ikke, Stemmen svigtede ham; det forekom ham, som man lagde et Kistelaag paa ham og vilde bringe ham, den Levende, ned til de Døde. Hans Lemmer vare som fastlænkede, han maatte finde sig i at lade det ske. Den ubeskrivelige Angst greb ham og dertil den dunkle Forestilling, at han vilde komme forsent til Brylluppet. Da begyndte Klokkerne ved Siden af ham at ringe; han vaagnede af den forvirrede Slummer, der havde overfaldt ham, og trak lettet Veivet, taknemmelig for, at han kun havde drømt. Han tørrede den kolde Sved af Panden, og maatte først samle sine Tanker, før det blev ham klart, hvad der egentlig foregik om ham. Efter al denne Angst, han havde udstaaet, kom der en Følelse af Ro over ham, det var, som om han var bleven reddet fra en stor Fare, — atter stod det tydeligt for hans Sjæl, hvem der sender Sorgen, og at den kan overvindes; nu kunde han bedre taale at se det, han snart skulde være Vidne til.

Kirken fyldtes med pyntede Folk, Klokkeringningen ophørte, Orgelet istemte Melodien:

„Jesus, gaa foran,“

hvilken Sang de to Søstre selv havde valgt. Strax derpaa traadte Brudefølget ind. Rudolf havde kun Die for Bruden; hun gik forrest ved Kurts Haand og stillede sig ved Siden af ham

foran Alteret. Et Dieblif kunde han se hendes Ansigt, og da han havde seet det, opløste hans Smertes Bitterhed sig i ufigelig Medfølelse. Han havde ikke seet hende siden Jul, altsaa ikke i tre Fjerdingaar, og siden den Tid syntes hun at være blevet en ganske anden, saa forandret var hendes Udtryk. Der var intet Spor af Selsølelse og Stoltthed. — der var noget Ydmygt, Forsagende og Stille over hele hendes Væsen. Hun tiltalte ham ubejtriveligt, og dog paa en anden Maade, end han havde tænkt. Han følte mere end nogenstinde, at de for bestandig vare adskilte her paa Jorden, men ogsaa, hvad der hidindtil havde manglet ham, og hvad der tog Braadenden i denne Smerte bort, at de vare forenede i Herren.

Han vidste vel slet Intet om Mathildes Sjælstilstand, men han var nu overbevist om, at hun blev ført den Vej, der var den bedste for hende. Uvilkaarlig foldede hans Hænder sig til Bøn, og han bad inderligt for hende, for hendes Sjæls Frelse, og om at Gud vilde staa hende bi. Maaske fik hun Styrke ved denne Forbøn, thi under Vielsen syntes hun at vinde en fastere Holdning og et tillidsfuldere Udtryk. Han kunde ikke høre, hvad Præsten sagde, han saa kun, at Ringene bleve byttede, hørte, at Velsignelsen blev udtalt, og at Alle lidt efter lidt forlode Kirken.

Da Klokkeren gik ned igjennem Kirkegulvet forat lukke Hoveddøren, forlod Rudolf sin Plads og kom ubemærket ud igjennem en Sideør. Foltene havde allerede fjernet sig, ingen saa ham, da han gik de saa Stridt over Kirkegaarden til den lille Haveport og kom til de mere affidesliggende Veie i Parken. Han havde dog ingen Ro paa sig her, hvor let kunde ikke nogen af Selskabet komme ud i Haven og se ham, han gik derfor

ud i Skoven. Der var endnu flere Tæmer, som han endnu ikke vidste, hvorledes han skulde tilbringe; thi han kunde først rejse med Aftentoget, dersom han vilde undgaa at blive seet. Det havde været en meget taaget Morgen. Nu begyndte Taagen at fordele sig og malede med sin tryllende Pensel de skønneste Billeder i Baggrunden. Histi kom Bjerge og Søer frem, derimellem dukkede enkelte Trægrupper op med deres rødligt farvede Toppe. Histi og her brød en Solstraale gjennem den taagede Luft og viste pludselig kjendte Gjenstande, idet den ligesom løftede det hemmelighedsfulde Forhæng og forgyldte Trær og Marker. En smuk Høstdags hele Trylleri laa over Eggen. Mere end en Erindring fra fordums Dage brød nydigt som en saadan Solstraale gjennem det Bemød, der havde bemægtiget sig Rudolfs Sjæl, men han søgte at forjage dem, han vilde løsrive sig fra alle disse Tanker og Følelser, han higede med al sin Magt efter Klarhed, efter fast og freidig Troesstyrke; det gjaldt at se fremad, ikke tilbage. Han vandrede afsted, næsten uden at vide, hvor han gik, han vidste kun, at han fulgte en Fodsti gjennem Skoven, den rene Luft gjorde ham meget godt; men nu begyndte han ogsaa at føle sig træt og hungri. Det var blevet Eftermiddag, han saa sig om, for at finde et Hus eller Fjeld, der vilde give ham noget at spise. Nu bemærkede han først, hvor han var, — han kunde ikke være langt fra den gamle Huberts Jægerhus. Bisnok havde han gjerne undgaaet den Forundring, som det pludselige Syn af ham maatte vække, og de Knygter, som i den Anledning vilde udbrede sig, men han trængte saa haardt til at faa noget at styrke sig paa, derfor tog han hurtigt sin Beslutning og vendte sig til den Egn, hvor Jægerhuset

laa; han saa det snart lyse mellem Træerne, den hvide Mur, det røde Tag skinnede frem, og det varede ikke længe, før de to Vogtere mærkede, at han nærmede sig, og hilste ham med lydelig Gjæen. De vare imidlertid endnu usynlige bag Laas og Luffe, deres Herre viste sig ikke som sædvanligt ved Døren, og Rudolf maatte gjentagne Gange banke paa, før den blev aabnet.

Endelig kom Madam Hubert og Luffede op; ved Synet af Rudolf slog hun forundret Hænderne sammen.

„Du milde Himmel, Junker Rudolf — — — Hr. de Beaufort vilde jeg sige! Hvorledes kommer De her? Jeg troede, at de endnu sad tilbords paa Slottet allesammen.“

„De ser, at jeg har foretrukket at gjøre en Spadsjertur og besøge Dem. Jeg tænker, at De vil tillade mig at hvile ud hos Dem, som i gamle Dage.“

„Ja, hjertelig gjerne, hvorfor er det saalænge, siden De har været her! Jeg har ofte siddet og ventet og seet efter, om ikke det unge Herstabs vilde komme, men siden den unge, salig Herre ikke er mere, har alt forandret sig.“ Hun endte med et Suk.

„Ja, meget har forandret sig“, sagde Rudolf alvorligt, „men det gamle Væststabs maa dog bestaa“, tilsvarede han i en hjertelig Tone. „Hvor er Deres Mand, er han paa Slottet?“

„Al nei“, sagde den gamle bedrøvet, „han har i sex Uger været saa daarlig af Gigt, at han slet ikke kan være ude, og hvor det er slemt for en Mand, der har været vant til at være hele Dagen i det Frie, det kan De slet ikke tænke Dem, unge Herre, Hr. de Beaufort, vilde jeg sige. Vor Søn Karl besøger vel ret godt hans Forretninger og er ogsaa idag paa Slottet i sit nye Jæger-Livree for at varte op, De har vist seet ham der;

men min Gamle tænker dog, at det ikke kan gaa uden ham. Jeg har maattet blive hjemme for hans Styld, jeg havde allerede taget min Stadsdragt frem, og havde gjerne seet Froken Mathilde paa hendes Bryllupsdag. Vær saa god og træd ind, unge Herre, han vil glæde sig over at se Dem igjen.“

Rudolf traadte ind i det velkjendte Værelse, hvor ethvert Stykke stod paa den samme Plet, som det havde staaet paa i hans Barndom, der var kun kommet en bekvem Vænestol til, hvori den gamle Hubert havde sin Plads. Denne saa lidende og forstemt ud, men hans Ansigt opklaredes, da han saa Rudolf.

„Det er smukt af Dem“, sagde han, „at De besøger en gammel, syg Mand, Hr. de Beaufort, men den Ære havde jeg dog ikke ventet idag.“

Rudolf blev nu forlegen over denne uforsjente Tak, det havde jo ikke været hans Hensigt at komme hid, da han gik ud, og om den gamle's Sygdom vidste han slet Intet. „Lad det være godt, Hubert“, sagde han afværgende, „fortæl mig, hvorledes det er gaat til, at De er bleven syg; det ligner Dem jo slet ikke.“

„Jeg har heller ikke været det før“, forsikrede Jægeren, „jeg har i alle mine Dage været saa frisk som en Fisk, men Alderdommen bringer meget med sig.“

Han fortalte nu udførligt, hvorledes han engang havde forskjølet sig ved en Andejagt, at han ikke havde agtet paa det, og fra den Tid beholdt en Svabank.

Madame Hubert forekom med sin sædvanlige Gjesteventlighed Rudolfs Ansigt, bredte en hvid Dug over Bordet, og bragte efter en liden Stunds Forløb Kaffe og Smørebød ind.

„Jeg har desværre ikke Rager idag“, sagde hun undstyldende, „jeg havde ikke ventet saadant Besøg, men Brødet er

friskt og Smøret ogsaa. Da De er gaaet saa tidligt fra Bordet, unge Herre, saa har De vist ikke drukket Kaffe endnu."

Rudolf vederbøgede sig ved den venligt tilbudte Mad. Han maatte udholde en dobbelt Ild af Spørgsmaal om Dagens Fæst, og det var en vanskelig Opgave for ham at svare, dels vidste han kun lidet at sige, dels havde han ondt for at finde den rette Stemning. Den gamle Hubert syntes endelig at mærke, at der var noget ved Underholdningen, der var pinligt for hans Gæst. Som alle tause Naturer forstod han sig bedre paa at iagttage andre Folk, end hans snakkomme Sone, og havde desuden ved sine hyppigere Besøg i Slottet havt mere Leilighed til at se de unge Herstaber og høre om dem. Det kunde jo ei være andet, end at Rudolfs lange Fraværelse og Mathildes fordetmeste tilbageholdende Væsen mod sin Forlovede maatte være paafaldende, og at der blev anstillet mange Gisninger herom, der ikke vare langt fra Sandheden. Madame Hubert havde vistnok ogsaa hørt derom, og det var kun hendes Nysgjerrighed efter at høre, hvorledes Bruden og de øvrige Damer vare klædte, samt hvorledes Brudetalen havde været, der ledede hendes Tanker bort derfra. Men nu, da hendes Mand, ved et af Rudolfs undvigende Svar, gjorde betydningsfulde Tegns til hende, faldt der som Skæl fra hendes Dine, og hun forstod ikke, at hun ikke før havde husket paa Rigtet. Paa engang blev det hende klart, hvorfor Rudolf ikke blev paa Slottet, og hendes deltagende Hjerte kom i Bevægelse. Hun havde just fortalt, hvorledes engang Frøken Mathilde var redet der forbi med sin Brudgom, hun havde nikket saa venligt til dem, og de havde beggeto seet saa statelige ud. Nu taug hun pludselig og bemærkede først da, hvor

forandret Rudolf saa ud; da hun var kommet sig af sin Forlegenhed, kunde hun ikke undlade at sige ham det.

„De har ikke seet mig siden min Eghed, Madame Hubert“, svarede han, „dengang vilde De nok have fundet, at jeg saa ganske anderledes daarlig ud, nu er jeg fuldkommen rask igjen.“ Han stod op og afbrød Samtalen, idet han spurgte Jægeren, hvorledes det var med Wildtet, Fisseriet og lignende ligegyldige Ting. Derpaa tog han Afsted og skyldte paa, at det nu var blevet saa sent, at han maatte vende tilbage. Hvorhen sagde han ikke, de antog, at det var til Helledringen. Han rystede hjerteligt den Gamles Haand, takkede for Gæstevensskabet og vandrede videre til Landsbyen; thi Væten til Jernbanestationen gik derigjennem.

Det er en eiendommelig Følelse at komme til Folk og i en Omgivelse, hvor Alt er usorandret, saavel i det indre, som i det ydre, naar man selv har havt tunge Erfaringer, som ganske har forandret Ens hele Indre. Man kunde tro, at have drømt og nu at være henfat i den gamle Virkelighed, og er ikke Sorgen endnu ganske overvunden, saa sniger maatte den anklagende Tanke sig ind i En: Hvorfor har just jeg saaregen Sorg, hvorfor ere mine Veie saa mørke, medens de ere jævne og lyse for Andre! Lignende Tanker paatrængte sig Rudolf, da han forlod det lille Jægerhus, hvor det desuden af Konens Tale syntes at fremgaa, at alle Folk her betragtede den Begivenhed, der havde kostet ham saamegen Kamp, som glædelig og holdt Mathilde for at være lykkelig. Dristede da ikke ogsaa han, at hun maatte blive lykkelig?

Derksom Israelliterne kun havde seet paa de Saar, som Slangerne havde bragt dem, saa vare de aldrig blevne

hjelbredede, det gjaldt at se op til Korset, der var blevet opreist for der: til et Troestegn. Saaledes er det altid i det Mandelige. Se op til Herrens Kors, ikke paa dig selv, da er Seieren nær.

Han gif hurtig afsted og naaede snart Udgangen af Stoven. For at undgaa Gaden i Landsbhyen vendte han sig igjen til Parken, der ad en liden Omvei førte til det samme Maal. Da han gif over Volden og kom nær forbi Platanen, under hvis Skygger Familiens Medlemmer saa ofte forsamlede sig, kunde han ikke lade være at sætte sig ned der et Øieblik. Solen holdt paa at gaa ned, og graa Skygger lagde sig over Markerne. Klosterhjerget hævede sig dunkelt op fra Horisonten; Rudolfs skarpe Øie kunde tydelig stjelne den nye Kirkes Pilder, de forekom ham som et Bevis paa det Ord: „Himmel og Jord skulle for- gaa, men mine Ord skulle ikke forgaa.“

Hvad end Eatan, Verden og Synden søger at gjøre derimod, saa opvækker Herren sig igjen et Folk, der ærer hans Navn og bærer hans Kors foran som Bannertegn til Verdens Ende. Han fordybede sig i disse Tanker og glemte Alt omkring sig. Han hørte ikke, at lette Skridt nærmede sig fra en af Sidegangene, heller ikke, at hans Navn sagte blev udraabt. Først da en blød Haand blev lagt paa hans Skulder, og det Udraab blev gjentaget noget høiere: „Rudolf, kjære Rudolf!“ — vendte han sig om og saa ind i et taarevædet Ansigt og to bekjendte blaa Øine, der straaledede af inderlig Kjærlighed og Bødemod.

„Hildegard!“ mer formaaede han ikke at sige, han greb blot hendes Haand og trak hende ned ved Siden af sig paa Bænken.

Begge kunde længe ikke tale, hun for Graad. Endelig spurgte han: „Naar fik du Die paa mig?“

„Just nu, som jeg kom frem om dette Bustads. Hvorfor kommer du ikke op?“

„Jeg var for idag i Kirken, jeg vilde se Mathilde som Brud og kunde ikke komme afsted tidligere, da der ikke gif noget andet Jernbanetog.“

„O, Rudolf, og til os kommer du ikke?“ — Hun sagde dette i en saa bedrovet Tone, at hans Tanker blev bortledet fra ham selv.

„Have I da savnet mig?“

„Hvor kan du spørge saa! Du har ikke været her siden Jul, og i den sidste Tid har du desuden skrevet saa lidet, saa kort og saa koldt, — der har næsten været, som om vi havde tabt dig, ligesom Gerhard, og saa kan du endda tro, at vi ikke have savnet dig?“

„Jeg tænkte, at i Nykken savnede man ikke Saadanne, som ikke passede dertil“, sagde han noget bittert.

„I Nykken? Rudolf, det kan du slet ikke have tænkt! Hvilken Nykke mener du?“

„Er en Forlovelse og et Bryllup ikke en lykkelig Begivenhed?“

„Se, Rudolf, dersom jeg ikke vidste, at du egentlig iff. mener, hvad du der siger, men at det kun er en øieblikkelig Følelse, som har faaet Magt over dit bedre Jeg, saa vilde jeg svare dig ganske anderledes; men jeg ved, at du ikke tænker, som du taler.“

„Hvoraf ved du det?“ sagde han, og maatte næsten smile over hendes Forrighed.

„Fordi jeg kjender dig, og du ogsaa kjender Mathilde nok til at være inderlig overbevist om, at hun ikke har ægtet Kurt af Kjærlighed eller paa Grund af hans Stilling, men fordi hun holdt det for sin Pligt mod Fader, og derfor for den Wei, som Gud anviste hende.“

Var dette den lille, undseelige Hildegard, som før neppe havde ovøvet at luffe

Munden op, Gerhards Mimosa? — Hendes Kinder glødede, og Dinene lyndede, idet hun forsvarede sin Søster og Rudolfs egen bedre Natur.

„Jeg maa vel give dig Ret, Hildegard“, sagde han alvorligt, „men i Grunden forandrer det dog Sagen kun lidet.“

„Lidet? O nei, meget, særdeles meget! Dersom du ikke kjendte den Herre Jesus, da vilde du have Ret — det naturlige Menneſte ser kun Mørke i den dyre Sorg, — men hvo, der kjender og elsker Ham, ved, at de ere vel bevarede og førte paa den rette Vej, om man ogsaa selv vilde have valgt en anden. Da ved man, at Alt, hvad der er mørkt, maa blive lyst, selv om man ei kan fatte hvorledes.“

„Ja, Hildegard, men den Enes Vej fører gjennem dybere Mørke end den Andens. Du ved ikke, hvor mørk min er.“

„Dog bliver der ikke lagt mere paa dig, end du kan bære.“

„Det er det rette Ord, og det er umandigt, næsten ukristeligt, at ville knurre. Jeg taffer dig, Hildegard, for at du har vist mig tilrette. Du er mig en sand Søster.“ Han rakte hende Haanden og trykkede den varmt.

„Vi ere jo ogsaa opdragne som Søffende, og have altid staaet hinanden nær, skjønt vistnok Mathilde var mere for dig, end jeg. Men nu, da jeg bliver alene tilbage her og maaste er istand til at være dig til Nytte, maa du nøie dig med mig, Rudolf. Jeg haaber, at Herren vil vise mig, hvorledes jeg ogsaa i dette Stykke kan være tro i den Virkekreds, som Han har anvist mig.“ Hun sagde dette saa barnligt ydmygt, at det rørte ham dybt.

„Du behøver ikke at anstrenge dig meget for at være mig til Trøst“, sagde han venligt. „Hovedsagen er, at vi

Alle med hinanden søge Troen. Kan man det ikke ved Samliv og Ord, saa kan man det dog ved Bønner, i den kan man ikke stilles ved nogen Afstand, og den er jo givet saa store Forjættelser.“

„Ja vist, Bønner formaar meget.“

„Se, Rudolf“, sagde hun tankefuld, — „Bønner er dog det rette Røgoffer, der opstiger til Gud; men ligesom dette kun udsender sin Duft fra Gløder, saa maa ogsaa de jordiske Duster først brændes ud til Gløder, for at Bønner kan blive saaledes, som den skal være, for at stige op til Gud. Jeg tror, at naar vor Kjærlighed til vore Egne er helliget i Herren, saa maa den stedse udtale sig i Bøn, og saadanne Bønner følge de Kjære som Skytsengle, der bevare Sjæl og Legeme fra Fare — saa bliver Bønner lig Englenes Gjerning.“

Hildegard saa saa ulykkelig, ensfoldig og lys ud, da hun sagde dette, at Rudolf tænkte, at hun selv maatte være vel bevandret i denne Englenes Skytsfættelse.

„Det er en trøstefuld Tanke, Hilda“, svarede han, „vil du bede for mig ogsaa?“

„Ja, Rudolf, — Gud vil lære mig den rette Maade at bede paa, — enhver af os trænger til den andens Forbøn, enhver maa gjøre det, du ogsaa; men i Særdeleshed trænger Mathilde nu til vore Bønner.“

Hun sagde dette i Ubetænksomhed, men blev forstærket, da hun bemærkede hans dybe Bevægelse ved hendes sidste Ord. Hun vovede ikke at sige mere, hun sølte, at hun var kommen ind paa et Emne, som hun ikke turde berøre videre. Han fattede sig imidlertid snart og sagde med Fasthed: „Ja vist, især Mathilde.“

„Da vil det blive godt for hende og for os alle“, sluttede hun bevæget.

Styggerne sank imidlertid stedse dybere. Skyerne paa den vestlige Himmel havde for længe siden skjult Sol-

nedgangens sidste Purpur, og Høstafte-
nens Kjølighed blev soeligere. Hildegard
reiste sig. „Det bliver koldt og
maa allerede være sent; Mama kommer
til at vente paa mig, vi maa gaa ind.“

„Vi, Hildegard? Jeg hører ikke med
dertil, — jeg vil gaa til Banegaarden,
for at reise til Berlin i Nat.“

Hildegard saa forbauset paa ham.
„I Nat? — Er da Hællringen ikke mer
dit Hjem? Rudolf, hvorledes kan du
tale saaledes?“

„Hvad vilde dine Forældre sige, der-
som jeg nu pludselig viste mig for dem.“

„Mama vilde vist blive meget glad.“

„Ja, jeg haaber det, men din Fa-
der?“

Hildegard kunde ikke give noget til-
fredsstillende Svar herpaa. Hun vidste,
at hendes Fader troede at have Marsag
til at være vred paa Rudolf, dertil kom,
at dennes korte Afslag paa Jndbydelsen
til Brylluppet havde saaret ham dybt.
Det vilde sandsynligvis være meget pin-
ligt og ikke fordelagtigt for Rudolf, der-
som han viste sig saa uventet for Præ-
sidenten. Hun taug, uvis om, hvad
hun skulde svare.

„Du vil selv indse, Hildegard, at det
er bedst, at jeg ikke følger med dig.“

„Er det da slet ikke muligt“, spurgte
hun, idet en dybere Rødme steg op i hen-
des Ansigt, fordi hun ikke vidste, om
hun kunde berøre denne Sag, „og at du
giver Fader din Fortrolighed og fortæl-
ler ham, hvad han ønsker at vide om dine
Anliggender, og saaledes borttryder den
Sranke, der er mellem Eder.“

„Det er mig umuligt“, svarede han
førgmodigt.

„Jeg kjender ikke til det Hele; men
jeg er alligevel fast overbevist om, at Alt
vilde blive godt, hvis det kom til en For-
klaring mellem Eder.“

„Hvorfor er du saa fast overbevist
derom?“

„Fordi jeg ved, at du ikke kan have
handlet letfindigt. Mama og Mathilde
ere ganske af min Mening.“

Rudolf rødmede af Glæde og Til-
fredsstillelse, da hun sagde dette. „Du
er skabt til at trøste, min lille Søster,
— alle dine Ord gjøre godt. Jeg kan
ikke sige det til din Fader, fordi jeg har
givet En det Løfte ikke at gjøre det, og
dette Løfte kan ikke mer løses. Maaſte
styrer Gud det saaledes, at din Fader
faar det at vide paa en anden Maade
eller ogsaa faar saamegen Tillid til mig,
at han tror mig uden at vide det. Det
er mit hvieste Ønske; men dersom han
vil fornegte mig, og jeg maa vedblive at
leve under Tryk af hans Mistillid og
Utilfredshed, saa maa jeg ogsaa bære
dette, — jeg maa nu engang handle
saaledes, Intet skal afholde mig derfra.
Men lev nu vel, Hildegard, du maa
gaa hjem. Tak for din Kjærlighed,
min kjære lille Søster.“

Han tog hendes Haand og holdt den
fast i sin.

„Til Mama kan jeg vel sige, at du
har været her?“

„Ja, det kan du gjerne“, svarede han
smilende, slap hendes Haand, og idet han
endnu engang hilse hende venligt, for-
svandt han med hurtige Skridt i Alleen.

Hildegard vendte langsomt tilbage til
Slottet, næsten overvældet af sine Fø-
lelser. Hvor denne Dag havde været
rig paa de forskjelligste Sindsbevægelser.
Fra den tidlige Morgen af havde alle
hendes Tanker været optagne af Ma-
thilde, og hun havde anstrængt sig for
at synes munter eller dog idetmindste
for at være snaksom, for at der ikke skulde
blive nogen ubehagelig Pause, — Viel-
sen — Middagen — Afteden fra Sø-
steren havde taget frygteligt paa hende,

og ligesom revet et Stykke ud af hendes Hjerte, og endelig dette Møde med Rudolf! Dog, hoormeget end det pludselige Syn af ham først havde bevæget hende, saa sølte hun sig nu mer beroliget; hun havde været saa bekymret for ham, ængstet sig saa pinligt for det første Møde med ham for Mathildes Skyld, — at hun nu sølte sig lettere om Hjertet og var taknemmelig. Hun havde saat endnu mer Tillid til ham.

Da hun kom ind i sin Moders Værelse, modtog denne hende med bekymret Ansigt.

„Hvor har du været saa længe, mit Barn? Jeg har været ængstelig for dig.“

„Tilgiv, kjære Mama, jeg gif en Tur i Haven for at forfriske mig lidt efter alle disse Sindsbevægelser, og der blev jeg opholdt længere, end jeg havde tænkt.“

„Hvorledes opholdt?“

Hildegard lagde sin Arm om Modrens Hals og saa hende inderlig ind i Øinene. „Gjæt, hvem jeg fandt der?“

Fru von Helldringen saa forundret paa hende.

„Hvorledes kan jeg gjætte det? — Hvem var det?“

„Rudolf.“ Hun fortalte nu Moderens sin hele Samtale med ham.

„Grunden til, at han kom, og at han ikke har været her i Mathildes Forlovelsesfestid, er let at forstaa. Han kunde ikke taale at se hende som en Andens Brud“, svarede Moderen.

„O, Mama, saa sig det til Fader, saa at han ogsaa kan vide, hvorfor han ikke har været her paa saa længe og afslog at komme til Brylluppet. Jeg frygter altid for, at Fader tror, det er, fordi han har ond Samvittighed i An-

ledning af Pengene, — og Rudolf er dog ganske uskyldig!“

„Har han talt med dig om det?“

„Han har blot sagt, at han var bundet ved et Løfte; men det er jo det samme, om jeg ikke ved Grunden, naar han siger, at det ikke er af Letsindeghed, han har gjort det, saa maa det dog være sandt, og det er jo utænkeligt, at Rudolf har begaaet en slet Handling.“

Fru von Helldringen smilede over sin Datters tillidsfulde Jver. „Jeg tror ogsaa, at du har Ret, og vil gjøre, hvad jeg kan, for at Fader skal blive af samme Mening, som vi. Men jeg er bange for, det vil falde vanskeligt.“

Den næste Dag fortalte Fru von Helldringen Hildegards og Rudolfs Møde til sin Mand. Han blev ikke vred over, at Rudolf havde været der, han maatte tværtom erkjende, at hans Kone havde truffet den rette Grund til, at Rudolf holdt sig borte fra Helldringen; han maatte agte hans Opførsel ved denne Leilighed, og den gamle Kjærlighed til ham vaagnede paany. Det gjorde ham ondt, og han begyndte at se hans Letsindeghed fra et mildere Synspunkt. „Angdommen maa vistnok løbe Hornene af sig“, sagde han, „og naar alt kommer til alt, er det min egen Skyld, som har overvurderet ham. Han saa altid saa fornuftig ud, og talte som et fuldmodent Menneske, men i Grunden har han kun været et let, ungt Blod. Han har lidt nok under sin Daarskab og maa vel bøde sit halve Liv derfor. Jeg vil skrive til ham, at han som før maa komme til os i Jule, og at jeg vil forsøge at glemme Alt. Mathilde er her jo heller ikke nu mer“, tilsviøede han, idet han undertrykkede et Suf. (Fortf.)

En Rejse til Red River.

J Juli Maaned d. A. sendte St. Paul, Minneapolis og Manitoba Jernbanekompagni en Indbydelse til stændige Redaktører til at foretage en Udflugt til Redriverdalen for at bese de Landstrækninger, hvorigjennem dets Baner løber, og en Del af de tilgrændsende Egne af Canada. Kompagniets Sovevogn Osakis blev stikket til Chicago, hvorfra en større Del af de Indbudne reiste ud Søndag Aften den 24de Juli og ankom til St. Paul den følgende Middag. Tirsdag Morgen blev den samme Vogn hæget til det regelmæssige Træn til Fergus Falls, hvor man ankom Kl. 4½ om Eftermiddagen. Onsdag Morgen fik den sit eget Lokomotiv og for da samme Dag lige op til Winnepeg i Provindsen Manitoba i Canada, hvor man naaede hen lidt efter Midnat. Torsdagen anvendtes til en Udflugt paa Canada Pacific Banen 60 Mil vestover til Portage la Prairie og tilbage til Winnepeg. Fredagen bar det sydhover igjen, dog ikke mere end 92 Mil, nemlig til Kennedy og derfra igjen 8 Mil tilbage til Hallock, 21 Mil søndenfor den britiske Grændse, hvor der er et stort Hotel og derfor bedre at overnatte end i Kennedy, der endnu kun er til paa Papiret. Lørdagen fremdeles sydhover; men fra Crookston boiede man over paa Dakotafiden til Grand Forks og tog Kompagniets vestlige Banelinie til Moorhead, hvor man ankom Kl. 6 om Aftenen og opholdt sig til Kl. 8 Søndag Aften. Om Natten reiste man da til St. Paul, idet man fra Fergus Falls af sluttede sig til det regelmæssige Træn, og den følgende Aften gik endelig Osakis atter til Chicago, hvor den Tirsdag Eftermiddag den 2den August bragte de Rejsende, som den nu i ni Dage havde fort

omkring omtrent et Par tusinde Mil, tilbage til deres Hjem. Paa forskjellige Steder var paa Oturen flere og flere af de Indbudne stodte til Selskabet, saa at der i det Hele var 24 Redaktører eller Korrespondenter og Repræsentanter for Blade og 6 andre Gæster med. Alle disse blev ikke alene frit befordrede, men under den hele Rejse paa det Prægtigste beverede og indlogerede i de bedste Hoteller paa Kompagniets Bekostning; som dets Repræsentant og altsaa de Indbudnes Fører og Vert medfulgte Hr. A. E. Johnson, Kompagniets Kommissær for Emigrationen.

Ogsaa til Redaktionen af "Evangel. luth. Kirketidende" kom der Indbydelse til at tage Del i denne Udflugt, og et Medlem af denne modtog Indbydelsen og fulgte med paa Toget. Da imidlertid Kirketidenden ikke befatter sig med Andet end rent kirkelige Sager, har vedkommende Medlem af dens Redaktion udbedet sig Plads i "For Hjemmet" til nogle Ord om denne Rejse.

Som man af ovenstaaende Rute vil forstaa, foregik Rejsen saaledes, at der blev god Tid og Anledning til at se sig om. Vi reiste aldrig om Natten, undtagen da vi gik tilbage fra Moorhead til St. Paul; men dets havde vi jo paa Oturen reist den største Del af denne Strækning ved Dagslys, dets var det ikke egentlig den, men de nordenfor liggende Trakter, der skulde besees. Fra Fergus Falls til Winnepeg havde vi en lang Dagsrejse, 267 Mil, og den sidste Del reistes i Mørke; men denne Strækning blev der Anledning til at bese paa Natturen, og selv paa Oturen havde man dog fundet Tid til at standse et Par Timer i Ada i Polk County, hvor Vogne stod færdige til at tage de Rejsende ud i

Landet, og hvor de i en vaffer Pund havde en festlig Sammentomst med en stor Del af Byens og Omegns Befolkning. Saadanne Udflugter havde man ogsaa fra Fergus Falls, fra Warren i Marshall Co., fra Kennedy i Kittson Co. og Sondag Eftermiddag fra Moorhead. Der blev altsaa rig Anledning til at besøge Landet, og de Reisende fik tale med mange Mennesker, som kunde give dem Oplysninger.

Nedstriveren af disse Linjer fandt næsten overalt fordums Elever af vort Luthercollege. Dels er jo mange af dem Præster i disse Egne; men af disse saa han blot en. Dels er de i andre Stillinge, og saavidt man kunde skønne, har de det godt og er vel anseede, ledende Mænd i sine Kredse. En af dem, Johanne Thorsgaard i Moorhead, var nylig død ved et Ulykkestilfælde; men ikke alene der, hvor han havde boet, men i langt videre Kredse var der formelig Landesorg over hans Dødtgang; han var ved sin Dod County Treasurer og havde i en Række af Aar bestaaet denne Tillidspost, hvortil han to Gange var gjenvalgt.

Af de Personer, vi traf paa Reisen, var der vel ellers neppe Noget, der gav os saa interessante og værdifulde Oplysninger som den amerikanske Konsul J. W. Taylor i Winnepeg. Han driver ingen Forretninger ved Siden af sit Konsuleembede; men dersom han skal tage sig saaledes af alle Amerikanere, som han gjorde af os, vil visselig hans Tid være fuldt optagen. Den foregaaende Dag havde han været med Exvicepræsident Colfax til Portage la Prairie; men dette hindrede ikke den aldrende Mænd fra ogsaa at ledsage os paa vor Udflugt derhen, ligesom han efter Tilbagekomsten fulgte nogle af os rundt i Winnepeg og viste os, hvad der kunde være af størst Interesse. Han havde boet i

Winnepeg i 10 Aar; ved hans Komme der havde Byen kun et Par Hundrede Indbyggere, nu skulde den have 12000. Hans Oplysninger gik tilbage til disse Trakters ældste Historie, og i denne vil jeg ogsaa tage mit Udgangspunkt, naar jeg nu vil fortælle Noget om Redriverdalen.

I 1670 stiftedes i England Hudsonsbankompagniet, som fik ikke alene Eneret til Handelen med Indianerne, men ogsaa Regjerings- og Eiendomsret over næsten endeløse Strækninger i den nordlige Del af Nordamerika. Dette Kompagni oprettede Stationer ikke alene ved Kysterne, men ogsaa hist og her ved de talrige Elve og Indsøer. Saaledes ogsaa ved Winnepegsoen og ved Nelsonsfloden, som fra denne flyder ud i Hudson's Bay, men som ikke er seilbar. Produkterne førtes i Baade, og disse blev ved en Fos eller en Jordtange baarne af de kraftige Mænd, som Kompagniet havde i sin Tjeneste, og som for en stor Del skal have været fra Ørknørne. Men fra Winnepegsoens bugtede Kyster kunde man paa seilbare Floder trænge ind i det Indre af Landet Hundreder, ja indtil tusinde Mile. Saaledes seilede man ogsaa sydover opad Red River. I 1811 fattede den stotste Adelsmand Lord Selkirk den Plan i disse Egne at anlægge en Koloni, hvis Befolkning ikke blot skulde kjøbe Skind af Indianerne, men dyrke Jorden og blive faste Bosiddere. Han fik sig hertil afstaaet et Stykke Land, som var overmaade heldigt valgt. Det laa omkring Winnepegsoen og strakte sig saa langt mod Vest og Syd, at det naaede lige til Kilderne af de tre Floder Winnepeg, Assiniboin og Red River, som fra disse tre forskellige Himmelegne næsten paa samme Sted udgyder sig i Soen. Af disse har den første sit Udspring ikke langt fra Superiorsoens nord-

vestre Kyst og løber gennem store Søer i V. N. V. ud i Winnepegsoen. Assiniboinsfloden udspringer paa de store Sletter i Vest og løber nogenslunde ret i Ost ud i Red River omtrent 30 Mile fra dennes Udløb i Winnepegsoen, hvilket igjen ikke kan være stort længere end 30 Mile fra Winnepegflodens Udløb i samme. Red River endelig kommer, som nu almindelig bekendt, fra Søen Traverse paa Minnesotas Vestgrændse og løber ret i Nord først som Grændseflod mellem Minnesota og Dakota og derpaa gennem den kanadiske Provinds Manitoba ud i Winnepegsoen, efterat den, som sagt, fort før har optaget Assiniboin. Red River er (alle dens mangfoldige smaa Krømninger fearegnet) omtrent 300 Mile lang, og—at dømme efter Kartterne—har de to andre nævnte Floder omtrent den samme Længde; men alle danner de i det flade Land mange Bugtninger. Det var altsaa en meget betydelig Landstrækning, Lord Selkirk fik til sin Koloni. At den omfattede en stor Del af det nuværende Minnesota og Dakota, blev dengang ikke taget i Betragtning; thi Grændsen mellem de Forenede Staters og den britiske Regjerings Besiddelser var dengang her ikke oprullet, og da Hudsonsbaykompagniet i sin Tid havde faaet alt Landet omkring Hudson's Bay og alle de Vasdrag, som udtømmede sig deri, regnedes naturligvis ogsaa Landet omkring Red River til dets Besiddelser.

Kolonien omfattede, som det senere har vist sig, noget af det frugtbareste Land paa Jorden; men en Ting hindrede dens Trivsel, og det var dens Afstængthed. Hvor seilbare end den store Indsø og de indlandste Slettefloder var, saa var Elvene til Hudsonsbugten det ikke. Dertil kom som en anden Hindring Strid med franske Kanadiere, som ad en anden Wei

trængte ind i de samme Egne. I 1783 var der nemlig i Montreal oprettet det saakaldte North West Fur Co., som snart paa en mindre venlig Maade stødte sammen med Hudsonsbaykompagniet, indtil det i 1821 gik op i dette. Fra nu af dannede der sig omkring Winnepeg et skotsk-fransk-indiansk Blandingsfolk, som dog var lidet talrigt og afstængt fra Verden, vel hellere gik tilbage end fremad i Civilisation.

Først omkring Aaret 1870 begyndte der heri at ske en Forandring. Som en vigtig Aarsag dertil nævner man den nye Organisation af de britiske Besiddelser, hvorved Landet omkring Red Rivers nedre Løb blev en Provinds i The Dominion of Canada ved Navn Manitoba. Dertil kom nu ogsaa, at Forbindelsen med Udenverdenen kom i Stand ved Jernbaner. Den vigtigste af disse er Canada Pacific Banen. Fra Winnepeg er den nu færdig 80 Mile vestover eller 20 Mile forbi Portage la Prairie, som var Endepunktet for vor Udflugt. Østenfor bygges der paa den fra to Kanter, nemlig baade fra Winnepeg og fra Thunder Bay ved Superiorsoen, og man fortalte os, at der kun var 60 Mile ufuldendte mellem de to Stykker. Men medens Forbindelsen her altsaa endnu ikke er færdig, har Manitoba siden 1878 havt fuldstændig Jernbaneforbindelse med Udenverdenen derved, at Canada Pacific Banen har strakt en Gren sydover langs Red River indtil de Forenede Staters Grændse, hvor den møder St. Paul, Minneapolis og Manitoba Banen. Herved har altsaa hele Redriverdalen faaet sin sammenhængende Jernbanelinje langs Elvens Østside, medens den sydlige Del allerede ogsaa har sin Sidelinje paa Vest siden. Desuden gennemskærer Northern Pacific Banen fra Duluth Dalen ved Glympdon,

Moorhead og Fargo, og forskjellige andre Fernbaner er allerede under Arbejde og stykkevis færdige saavel paa den engelske som paa den amerikanske Side.

Dutrent, samtidig med det store og hurtige Opbying, som den kanadiske Del af Redriverlandet tog, var det, at man ogsaa fra amerikansk Side paa en vis Maade opdagede dette Land. Bistnok har der allerede i over 20 Aar boet en og anden Pioner ved den amerikanske Del af Red River, og fra endnu længere tilbage har St. Paul været Markedsplads for hine kanadiske Halvbreeds, som i store Karavaner paa sine storhulede Enspander-Drevogne, hvor Alt lige til den mindste Nagle er gjort af Træ, bragte Pelsværk og i Bytte derfor hentedede sine tarvelige Fornødenheder. Men ellers hørte hin Trakt ved Red River indtil for noget over 10 Aar siden endnu til Taageverdenen, hvorom man Lidet eller Intet vidste. Imidlertid blev Landet i Nord og Vest for St. Paul mere og mere optaget. Naar man her er kommen igjennem de saakaldte „big woods“, kommer man til hine Strækninger, som især er mærkelige ved sine talrige Indsøer, hvorfra ikke alene Red River og Winnepegfloden, men ogsaa selve Mississippifloden henter sit Vand. Omkring Søerne og Elvene fandt man Skov og derimellem skjønne, frugtbare Prærier. Intet Under, at Emigrationen til disse Egne var stærk, og at man altid nødtes længere og længere ud for at søge nye Trakter. Da var det, at vor Landsmand, L. R. Maser, Legislaturmedlem fra Goodhue Co., i 1869 foreslog for Minnesotas Legislatur at bevilge 10000 Dollars til Emigrationens Fremme efter nærmere Bestemmelse af Guverneren og Statssekretæren. Tidligere havde der været gjort flere Forslag om Bevilling til Emigrationen; men Forslags-

stillerne havde altid dertil knyttet Betingelser, som man ikke havde kunnet enes om, idet Medlemmerne af de forskjellige Nationaliteter havde søgt hver at hjælpe sine egne Landsmænd. Nu derimod, da den nærmere Bestemmelse om Pengenes Anvendelse lagdes i de to nævnte Embedsmænds Hænder, blev Forslaget strax og uden Vanskelighed antaget, kun med det Tillæg, at Hr. Maser skulde danne det tredje Medlem af Komiteen. Han henlede nu de to andre Medlemmers Opmærksomhed paa Redriverdalen som et Strøg, der burde undersøges, og paa Hr. Paul Hjelms Hansen som en Mand, der vilde være stiftet til at anstille Undersøgelsen og til senere at skrive offentlig derom. Saaledes gik det til, at denne Mand paa Staten Minnesotas Beføstning i 1870 blev sendt til Redriverdalen og ved sin Hjemkomst udgav en Beskrivelse over den. Og denne Beskrivelse var saadan, at den i høj Grad indbød Emigrationen, der nu ogsaa allerede havde naaet Redriverdalens Grændser, til særlig at slaa sig ned i denne Trakt.

Det har ofte nok været sagt, at Redriverdalen kun høist uegentlig kan kaldes en Dal eller ialfald slet ikke ser ud som en Dal. Dette er ogsaa sandt; man ser ikke Andet end endeløse Sletter for sine Dine. Men med samme Ret, som man bruger Navnet Mississippidalen om de uhyre Vidder, der sender sine Bænder til Mississippifloden, med samme Ret kan man ogsaa kalde det Strøg Redriverdalen, der sender sine Bænder til Red River. Denne Strækning er fra Syd til Nord omtrent 300, i Ost og Vest kan den vel i Gjennemsnit anslaaes til omtrent 100 Mile. Red River udspringer, som sagt, fra Lake Traverse. Lige Syd for denne og kun skilt fra den ved en Sump ligger Big Stone Lake, hvorfra St. Peters

eller Minnesota River flyder først i Sydøst, dernæst i Nordøst, indtil den ved Fort Snelling strax ovenfor St. Paul flyder ud i Mississippifloden. Denne Sump, som altsaa her danner Vandfjeldet mellem Hudson's Bay og den mexicanske Golf, ligger 1200 Fod over Havet og er det høieste Punkt i den uhyre Slette, som strækker sig fra Ishavet til Golfen, og som ellers i det Hele taget ikke ligger over 800 Fod over Havet.

Red River befares af Dampskibe lige op til Fargo og Moorhead. Den har overalt høie Bredder, saa at dens Vand maa stige meget for at volde Overløbsvandsløb. I Regelen sker dette kun, naar Isen gaar op og kommer til at taarne sig sammen og saaledes dæmme Floden. Men da dette indtræffer paa den Tid af Aaret, da Jorden er frossen, gjør det liden eller ingen Skade. Da desuden Vandet paa begge Sider har saa vide Sletter at udbrede sig over, faar det ingen Magt til at rive Noget med sig. Med korte Mellemrum faar Red River paa begge Sider Tiløb af Smaaelve eller Bække. En af de vigtigste af disse er den, som fra Ottertail Co., Minn., løber forbi Fergus Falls, og som selv dels kaldes Ottertail River, dels ogsaa bærer Navnet Red River for derved ligesom at gjøre Fordring paa at være den egentlige Hovedelv; naturligst er det dog at regne det Løb, der kommer fra Lake Traverse, for Hovedelven og den Strøm, der gaar forbi Fergus Falls, for en Bieb, om den end er større end hin; de forener sig med hinanden ved Breckenridge. Ved Fergus Falls er der, som Navnet antyder, god Vandkraft, der lover Byen en Fremtid som Fabrikby. Landet deromkring er ogsaa endnu temmelig rullende. Men naar man kommer lidt længere nord, til Barnesville, hvor Manitobabanens to Linjer saavel norden- som søndenfra for-

ener sig, da er Landet ganske fladt, og saaledes vedbliver det at være saa langt nord, som vi kom.

Lidt nordenfor Barnesville, ved Glynndon, hvor Northern Pacific Banen skærer Manitobabanen, saa vi en Hvedeager paa 3000 Acres, tilhørende den Hr. Barnes, efter hvem den nævnte By er opkaldt. Vi saa flere saadanne Storfarme. Ved Warren i Marshall Co. har March og Spaulding 8640 Acres, hvoraf 2500 allerede er under Dykning, og af disse var der faaet Hvede paa 2000 Acres. De sysselsætter 50 Arbejdere og 100 Heste. De holder 100 Stykker Storfæ. De skulde til sin Jndhøstning bruge 10 Osbornes Selfbinding Harvester. Og de havde overalt det nyeste og mest fuldkomne Maskineri i Brug, saaledes at f. Ex. ved Hjælp deraf en Gut paa 18 Aar kunde fodre 60 Heste. Endnu større var Donaldsons og Ryans Farm ved Kennedy i Pittson Co., omtrent 30 Mil søndenfor den nævnte Grændse. Den udgjør 10,000 Acres, hvoraf 9000 kan bringes under Plog, og 3000 nu er dyrket. Donaldson, som personlig forestaar Driften, sysselsætter nu 30 Mand og 52 Heste; han skulde i Aar bruge 6 Selfbinders til sin Jndhøstning. Han havde en Hvedeager paa 300 Acres, som han ved Udgangen af April havde tilfaaet paa to Dage. Det var den 29de Juli, vi besøgte Stedet, og nu—altsaa netop 3 Maanedag efter Saaningen—var denne Ager færdig til at skjæres. Den stod saa godt, at Gierne alene ved Salget af den der avlede Hvede ventede at faa sig betalt Alt, hvad de hidtil havde udlagt paa sin store Farm. Det var kun 14 Maanedag siden D. havde begyndt sit Arbejde paa denne, og dog var han allerede kommen saa langt. Naturligvis kunde Saadant ikke været gjort uden betydelig

Kapital; men ingen Kapital vilde dog have kunnet gjøre, hvad her var gjort, dersom ikke Landet havde været saa let at dyrke, og dersom ikke Jernbanen havde bragt disse fjerne Bildmarker saa nær til det store Marked og skaffet Folk saa let en Afgang saavel til at forsyne sig med de nyeste og bedste Maskiner og alle andre Fornødenheder som til at afsætte sine Produkter. Men her kan vi ogsaa tilføje, at dersom ikke disse Maskiner var opfundne, vilde heller ikke saadanne hurtige Fremstridit været mulige. Og endnu Et: Der vil ogsaa amerikansk Foretagsomhed til. Hvilken Nigmand af en anden Nation vilde vel forladt en Hovedstads eller et stjønt Landsteds Mageslighed og Behagelighed, hvor han ubekymret kunde leve af sine Midler, for at gaa ud i Odemarken "roughing it", som man kalder det, d. v. s., udsættende sig for Strabadser og Savn af ethvert Slags, for at omstabe den vilde Prærie til dyrkede Marker og — som Hr. Donaldsons Plan var — bygge en By ved en Jernbanestation, hvor der nu kun faaes nogle Bord og Planter til et vordende Depot? Man kan sige, at det er Begjærligheden efter end mere at forsøge sit Gods, som driver saadanne Folk; men det turde hændes, at en saadan Dom var forhastet, og at Drivhjæren hos dem er af et ædlere Stof: Virkelyst, Foretagsomhed, ja endog Lyst til at gavne sine Medmennesker.

Men, kunde Noget spørge, er det da til noget Gavn for Andre at saadanne Storfarme anlægges? Bliver ikke dermed Landet optaget for fattigere Folk? Paa de 10000 Acres, som Donaldson og Ryan har, vilde der jo være Plads til mere end 60 Smaafarme paa 160 Acres hver, store nok til, at en almindelig Familie kunde have sit gode Udkomme. Tager da ikke dette ene store Jordegods

Landet og Brødet eller ialfald den frie, selvstændige Stilling bort fra en Mængde Familier og gjør dem til afhængige, uforsvændige Tjenestefolk? Nu — paa disse Spørgsmaal kan svares baade det Ene og det Andet; der kan siges Meget baade for og imod. Dersom alt Landet skulde være optaget af saadanne Storfarme, og hele Massen af Befolkningen altsaa kun være leiede Tjenere, eller dersom de store Jordeiere kun søgte at bringe saa Meget som muligt ud af Landet for at fortære Pengene andesteds, saaledes som Tilfældet er og har været paa mange andre Steder i Verden, saa var det visseelig ikke godt. Men her er Forholdet anderledes. Her er der nok af Land saa billigt og let at faa fat i, at selv den Fattigste kan skaffe sig det. Regjeringsland, som der dog naturligtvis bliver mindre og mindre af, kan faaes paa Homestead for en Befolning af 14 Doll. for 160 Acres. Jernbaneland kan faaes for 5—6 Doll. pr. Acre. Kommer en Mand op til Redriverdalen med to tomme, men arbejdsføre Hænder, kan han netop hos disse Storfarmere og Andre, der med sine Penge sætter store Foretagender i Verk, let faa Arbejde til en god Betaling, saa at han snart kan lægge sig op Nok til at kjøbe sig eget Land, og ved at være paa Stedet kan han ogsaa personlig udse sig det Land, han liker, og benytte de Anledninger, som gives, til en fordelagtig Handel. Dertil kommer, at saadanne driftige Kapitalister som f. Ex. Hr. Donaldson bygger Møller, Stores, Broer, Veie o. s. v., hvilket Altsammen kommer ikke alene dem selv, men ogsaa de fattigere Sætlere tilgode. Lige ved Siden af Donaldson havde Svensken Oberst H. Mattson, som nylig er udnævnt til de Forenede Staters Generalkonsul i Calcutta, en stor Farm, og rundt omkring strækker sig et større

spensf Settlement. Disse Folk vilde Donaldson give et Stykke Land til at bygge Kirke paa.

Man har ofte hørt om Redriverdalens Overfloemmelser; men disse kan, efter hvad ovenfor er oplyst, ikke i Almindelighed være saa meget at frygte. Naturligvis, dersom Elven om Sommeren stiger over sine Bredder, gjør den Skade paa Sæden; men dette hændes ikke ofte. Naar der om Vinteren har lagt sig megen Sne, og denne om Vaaren smelter hurtigt, kan det hændes, at hele Landet for en kort Tid staar under Vand, idet nemlig den smeltede Sne paa den store Flade, der har saa svag Hældning, ikke hurtigt nok kan løbe af. Men dette gjør da i Regelen ingen Skade og er heller ikke, hvad man egentlig kalder Overfloemmelse. Paa enkelte Steder er Landet sumptigt, og Jernbanekompagniet har der gravet Grøfter ikke alene langs Linjen, men fra denne vestover for at lede Vandet ad Elven til, hvis Afstand fra Banen i det Hele er omtrent 10 Mil. Men ellers har Naturen selv paa de fleste Steder sørget for den fornødne Afgrøftning. Foruden Smaaelvene og Bækene paa begge Sider af Red River er der nemlig ogsaa mangesteds Bækkeleier eller ligesom Revner i Prærien, der til sine Tider ialfald stykkevis er tørre, men altid drager til sig det overflodige Vand fra de omliggende Sletter. At slutte efter den Erfaring, man har gjort paa andre Steder, vil ogsaa de myrlændte Strækninger med Tiden udtørres og blive dyrkbare. Det blev ogsaa sagt os, at paa Vestfiden var der endnu mindre af dem end paa Østfiden, og at domme efter det Stykke af Vestfiden, vi reiste igjennem, er dette ogsaa sandt. Væfrere Farmingsland end det, vi saa mellem Grand Forks og Fargo, havde maasse neppe Noget af os nogetsteds seet.

Overhovedet er der ingen Tvivl om, at de forholdsvis ikke betydelige Strækninger, som nu er for vaade til at bringes under Plog, med Tiden vil blive udtørrede og opdyrkede, og at da saagodt som den hele uhyre Bidde, som man har givet Navnet Redriverdalen, vil blive Agerland, kun afbrudt af de Stykker, hvor man freder den gamle Skov og udvider den ved at plante ny, samt af de Græsgange, man levner Kvæget. Ganske vist vil da dette Agerland blive et af Verdens store Kornkammere. Jordbunden viser sig nu fortrinlig skiftet for de almindelige Kornsorter, saasom Hvede og Havre. Der har været sagt, at den ikke vil holde længe ud; men det er ikke godt at se, paa hvad Grund denne Mening hviler. Under det flere Fod tykke Lag af fin sort Muldjord kommer man til et Lag af Mergel, som, naar den en Tid har været udsat for Luftens Paavirkning, bliver til Muldjord. Det ser ogsaa ud til, at Hveden tiltrænger et saa kjøligt Sommerveir, som man har i Redriverdalen. Vistnok har Jorden i vore ældre Settlementer i Wisconsin, Iowa og det sydlige Minnesota, saalænge den endnu var ny, det vil sige: omtrent i de første 20 Aar, givet en hyppelig Hvedeaavl; men det viser sig dog nu, at den for tidlig indtrædende stærke Sommervarme er noget af det, som her mest skader Hveden, og det synes rimeligt, at i Længden kan den ikke dyrkes med Held uden i kjøligere Egne. I det nordlige Minnesota kan der nok være meget hede Sommerdage; men Nætterne er næsten altid kjølige, og — sjønt Nætterne er varmere, jo længere man kommer nord — begynder Afienens Kjølighed allerede saa tidlig som omkring Kl. 5, og Morgentjøligheden strækker sig temmelig langt udover Formiddagen. At dette ogsaa er haade behageligt og sundt for Mennesker og Dyr, forstaar sig af sig selv.

Men er da ikke Vinterkulden i Red-
riverdalen altfor streng? For Hvede,
Havre og anden saadan Vaarsæd natur-
ligvis ikke; thi Sommeren er mere end
lang nok til at bringe den til Modenhed.
Vinterhvede har man sandsynligvis ikke
synderlig forsøgt endnu; ialfsald mindes
jeg ikke, at jeg hørte noget derom. Men
Konsul Taylor fortalte os om og viste
Prøver paa et mærkeligt Experiment,
som var anstillet i en Have i Winnepeg.
Den 2den Novbr. forrige Høst blev der
saet et lidet Stykke almindelig Vaarsæd
hvede. Kulden indtraadte saa snart, at
den ikke fik spire før Vinteren; men da
Vaaren kom, saa den der færdig til stray
at vøre. Omtrent hvert eneste Frø kom
op, og nu stod Hveden der ikke alene saa
udviklet, at den var omtrent 14 Dage
forud for de almindelige Marker, men
Straaene og Aæene var saa store og rige,
at det langt overgik, hvad man ellers
jer paa de bedste Hvedeaagre. Enhver
ved, at det med Hveden gjælder at saa
den i Jorden saa tidlig som mulig, og i
dette Tilfælde havde man ved at saa den
om Høsten udvirket, at den ved Vaarens
Komme var i Jorden tidligere, end man
ved at saa om Vaaren paa nogen Maade
havde kunnet bringe den der. Men
havde den spiret om Høsten, eller var der
om Vinteren kommet stærkt Løveir, vilde
den været ødelagt. Experimentet kunde
altsaa ikke lykkes, medmindre Frostene
kom stray efter Saaningen og holdt sig
stadig hele Vinteren. Det Sidste kan
man i Winnepeg vel altid være nogen-
lunde vis paa; men derimod kan det
være vauffeligere med Sikkerhed at be-
regne, naar Frostene vil indtræde om
Høsten. Derfor kan det vel neppe gaa
an at bruge en saadan Fremgangsmaade
paa større Marker; og endnu mere
usikkert vil det naturligvis være, jo læn-
gere man kommer sydover. At denne

Hvede var bleven saa overordentlig stor
og rig, kom vel af, at den var saet i rig
og vel bearbejdet Havejord; men ialfsald
viser dette Experiment, hvad man med
Omhu og Arbejde kan udrette.

At Nybyggere, som endnu kun har
daarlige Huse baade for sig selv og sine
Dyr, kan komme til at lide Meget af
Vinterkulden i saa nordlige Egne, og at
Snestormene kan være slemme paa saa
vide Stetter, burde ikke forundre Noen.
For Pesten var den sidste strenge Vinter
meget bedre og mere fri for Storme ved
Red River end i det sydlige Minnesota
og Dakota. Men naar man faar gode
Huse, og naar man enten lægger disse i
de Smaastove, som findes ved Basdra-
gene, eller faar en Rund af plantede
Trær omkring dem, og naar Landet bli-
ver tæt befolket, da vil Vinteren være
omtrent ligesaa udholdelig ved Red
River som ellers i Verden, hvor man
har kolde Vintere. Om Klimatet i Ca-
nada heder det i "Encyclopædia Britan-
nica" (9de Udgave, New York 1878):
"Det kanadiske Klima udmærker sig ved
den slaaende Modsetning mellem to
Marsitider, Sommer og Vinter. . . Denne
Eiendommelighed gjælder med sinnaa Af-
vigelser gennem den større Del af Do-
minionen. Manitoba er i denne Hens-
seende ikke meget forskjelligt fra Quebec
eller Ontario. Vaaren begynder om-
trent paa samme Tid fra Red River til
Athabasca*). Tidlig i April er Dre-
træerne og Pilene i Landet om Saffatche-
wan**) i Blomst; Prærianemønen be-

*) En Sø under omtrent 50 Gr. Bredder,
der optager en Elv af samme Navn, som ud-
springer ved Mount Brown i Rocky Mountains
og løber i nordøstlig Retning.

**) En Elv, der i to store bugtede Arme ud-
springer paa Rocky Mountains og i østlig Ret-
ning løber ud i det Nordligste af Winnepegssøen.
En af bort Deltidsejerskab, som for mange Aar siden
havde kjendt Konsul Taylor, fortalte, at han

dækker de sydlige Ekraaninger lige til Kanten af den smeltende Sne. Mai bringer der med sig mere virkelig Sommervarme end i Provindserne ved St. Lawrence. Men Nætterne er kjølige, og gennem den hedeste Periode giver de kjølige Natvinde en velkommen og forfriskende Forandring, ledsaget af stærkt Dug. Dette beskytter Kornet mod Tørkens Virkninger selv i de tørreste Somre og frembringer en rig Væxt af Præriegræs, saa at Klimatet bliver særdeles gunstigt for Kvægavl. . . . Vinteren begynder med tørt, klart Veir, som bliver mere og mere koldt og skyet. Vinden dreier om til Nordost, og dermed kommer Sneen og den lange, stadige kanadiske Vinter. Manitobavinterens Karakter beskrives saaledes af Prof. Bryce ved Winnepeg College: 'Nordvestens Vintere er i det Hele taget behagelige og mærkelig stadige. Med Mokkafliser kan man holde sig tør og varm den hele Tid, og intet egentligt Løveir indtræder før Vaaren, hvor mildt end Veivet kan være. Sneen holder godt ud, om den end ikke er dyb, og den er meget forfjællig fra Sne i Sne. Dens Fliser er tørre og haarde, og dens tette Korn ligner mere hvid, glat Sand end noget Andet. Jo længere man kommer vest, desto mindre dyb er i Almindelighed Sneen; denne Regel gjælder lige ind i Hjertet af Rocky Mountains. I det sydvestlige Ontario er Vinteren uden Tvivl mildere end ved Red River; men Nordvestens Jordbund overgaar langt Ontarios; og naar Alt kommer til Alt, hvem vilde da bytte bort Manitobas tørre, friske, styrkende Vinter for den raae Luft i Essex i Syd-Ontario?'

—
 Hvad her er sagt om Manitoba eller

bengang paa Grund af sine Undersøgelser i hine fjerne Egne var kjendt under Navnet Saffatjewan-Taylor.

Vandet omkring Red Rivers nedre Løb, gjælder for største Delen, om end naturligvis med nogen Forandring, om den øvre eller sydlige Del af „Dalen“, og hovedet om det nordlige Minnesota og Dakota. Naar man bare bliver ordentlig rustet til at møde Vinteren, vil man vist ikke føle sig saa meget besværet af den. Dog nu, da Jernbanerne i disse Egne næsten overalt gaar forud for Sætlingen, er det ikke vanskeligt at faa de fornødne Materialier dertil. Byen Winnepeg, som er bygget i Løbet af 10 Aar, bestaar dog næsten udelukkende af solide Murstenshuse. Under hele Byens Grund finder man saadan Ler, at man kan gjøre hvid Mursten deraf; men man har ikke villet lade sig nøie dermed. De fineste Huse er af rød presjet Mursten fra St. Louis, Mo., og et af disse, som netop var under Arbeide og skulde koste 100000 Doll., var prydet med huggen Sten fra Cleveland, O. Det var en offentlig Bygning, men jeg erindrer ikke nu, hvad den skulde bruges til.

Der kan heller ikke nu være nogen Tvivl om, at dersom nogen af Elvene fra Winnepegsoen til Hudsonsbugten kan gjøres farbar, f. Ex. ved Sluser, saa vil dette ske, og da vil Forbindelsen med Udenverdenen naturligvis end mere lettes. Fra Hudsonsbugtens Vestside, som ligger flere Grader vestligere end St. Paul, Minn., er det ikke længere til Liverpool end fra New York; men saa er rigtignok de „Straits“, som forbinder Hudsonsbugten med Atlanterhavet, ikke aabne mere end 4 Maanedere af Aaret. Som den Elv til Hudsonsbugten, der maatte lettest kunde gjøres seilbar, nævnte Konsul Taylor Churchill River, der løber nordensfor og nogenlunde parallel med Nelson River, men er mere end dobbelt saa lang, idet den udspringer langt vest mellem Athabasca

og North Sasttachment. En kraftig Opfordring til at benytte de rige Vandforbindelser, som findes i Britisk Amerika, og til at udbedre dem, hvor det behøves, har man i den Kjendsgjerning, som mere og mere kommer for Dagen, at dette Lands uhyre Bidder slet ikke overalt er saa ubeboelige og udyrkbare, som man har tænkt sig. Konsul Taylor viste os Hvede og Byg, som var avlet paa en engelsk Missionsfarm ved Peace River under 58 Graders nordlig Bredde, 1200 Mil nordvestenfor Winnepeg, og begge Dele blev af Kjendere erklæret for at være aldeles udmærket; Hveden var ubestridelig "A No. 1 hard", som det hedder i Kunstsproget. Paa Kartet ser vi, at Rocky Mountains i de britiske Besiddelser nærmer sig betydelig mere til Stillehavskysten end i de Forenede Stater, og tillige er de der lavere end søndenfor. Dertil kommer, at de flerefteds er gjennembrudte af dybe Kløfter, som giver de milde vestlige Havvinde Anledning til at slippe igjennem og saaledes staffer Landet derindenfor en liden Andel i det Klima, hvorfor Stillehavskysten er saa berømt. Saaledes udspringer f. Ex. Peace River vestenfor Rocky Mountains. Endelig er Landet østenfor Athabasca og Slavefloden og ligeledes nordover omkring Mackenziesfloden indtil henimod dens Munding i Ishavet optaget af store Skovstrækninger, som beskytter mod Nord- og Nordostvindene. Disse Omstændigheder bevirker, at Klimatet paa disse indre Prærier mellem Winnepeg og Rocky Mountains nordover indtil den 60de Breddegrad er mildere, end man skulde tro, og det er ikke usandsynligt, at her forestaar en stor Indvandring og Udvikling.

Men — for nu at vende tilbage til Redriverdalen — dersom ogsaa der den

Tid skulde komme, at Hvedeavlens skulde slaa feil, hvad da? Det er dog ikke rimeligt at vente, at ikke Jorden ogsaa der efter en Tids Forløb vil trænge til Gjødning, og for at skaffe denne tilveie maa der holdes en større Mængde Kreaturer. Og er da dette Land stiftet til Kreaturavl? Det er, som allerede for omtalt, vistnok et fortrinligt Græsland; derimod ligger selv dets sydlige Del vel saagodt som Nord til at være ret stiftet for Mais; man vil være udsat for, at den fryser. Men der er jo mange Lande, som er uhyperlig stiftede for Kvægavl, uagtet man ikke dyrker Mais i dem. Der er jo mange andre Ting, man kan bruge til Kreaturfoder ved Siden af Græsset foruden netop Mais. Vand for Kvæget vil der paa de fleste Steder være Overflod paa; thi for ikke at tale om de mange Bække og Smaaelde kan man overalt faa Vand ved blot at grave nogle faa Fod. En anden Sag er det, at dette Vand ikke overalt er godt at drikke for Mennester. Paa Donaldsøns Farm f. Ex. havde man ikke Andet end lunkent Drikkevand; men hos Naboen, en Broder af Oberst Mattson, var der en 12 Fod dyb Brønd, som gav Overflod af meget koldt og overmaade velsmagende Drikkevand. Det Samme var Tilfældet med en 14 Fod dyb Brønd i Warren. Sandsynligvis kan man ved at gaa dybt nok overalt faa godt Vand.

Men det er paa Tide at slutte denne Reisebeskrivelse, som er bleven længere, end jeg fra først af havde tænkt. Meget kunde endnu siges og fortælles; men ligesom Meget af, hvad jeg har fortalt, var nyt og ukendt for mig, for jeg foretog denne Reise, saaledes haaber jeg, at det kan skaffe en og anden Læser lidt Kundskab, som ikke vil være ham ganske uden Nytte og Interesse. R. R.

Hvad der nu for Tiden læres om Solen.

Astronomerne sige, at Solsystemet er bygget og indrettet med en saa overordentlig Fænhed og Nøiagtighed, at intet Uhr kan gaa saa sikkert; ligeledes sige de, at det Hele er saa fast og stærkt sammenfat og saaledes indrettet til at regulere sig selv, at det for menneskelige Vane saa at sige bærer Evighedsens Præg; og da Solen er gjort til styrende og velgjørende Magt i dette System, saa er den ogsaa bleven studeret med stor Flid, og hver Tidsalder har gjerne havt sin særegne Theori om dette mærkværdige Himmellegene. For omtrent 30 Aar siden hørtes her og der den Formodning udtalt, at Jorden vilde saa mindre og mindre Varme, den vilde efterhaanden afkjøles og bedekkes med Sne og Is, og Livet vilde uddø. I den Tid skrev en Forfatter i et populært Skrift: „At Solen ligesom vor Jord, er opfyldt med utallige levende Væsener, er høist sandsynligt.“ Nu har man en anden Theori, som gaar ud paa, for det Første, at hele Planetsystemet i Urtiden er slængt ud fra Solen, for det Andet, at Solen er en brændende Kugle af forfærdelig Hede og forfærdelig Størrelse, og for det Tredie, at hele Planetsystemet: Planeter, Maaner, Kometer etc., vil med Tiden atter styrte tilbage i Solen, ligesom man vilde styrte Raerts eller andet Stof ned i en Marsovn.

Følge Nutidens Videnskab er da Solen en hvidglødende, smeltet Masse, som i Gjennemsnit maaer 856,000 Mile; dens kubiske Indhold svarer til 1,260,000 saadanne Kloder som vor Jord, og den er omgivet af et Ocean af brændende Gas eller Damp som er 50,000 Mile dybt; af og til skydes Flamme-Tunger over 50,000 Mile op; vulkaniske Kræfter i dens Dyb slynge lysende Materie

indtil 160,000 Mile høit i dens Atmosfære. Og hvor høit er det vel? Til Sammenligning bemærkes, at Vand koger ved 212 Grader Fahrenheit, Tin smelter ved 442, Bly ved 625, Sølv ved 1873, Guld ved 2016 og Kobber ved 2538 Grader Fahrenheit. Heden af en Flamme, hvori Jern og Staal smelter fuldstændigt til tyndt Fluid, kjendes ikke aldeles nøie, men ansættes til 4000 a 5000 Grader F. Solens Hede angives af forskjellige Videnskabsmænd lige fra 1500 til 10 Millioner Grader F. Professor Langley ved Alleghany Observatoriet ansætter Solens Hede til 64 Gange større end rindende smeltet Staal. Der er vel ingen Tvivl om, at Solen virkelig er en Jldkugle; dens Størrelse har man vistnok ogsaa Rede paa efter Jagttagelsen af dens Virkninger paa sine endog noksaa fjerne Drabantter. Er den altsaa en Jld, ja, en saa uhyre Jld, da finde vi intet Urimeligt i den Paastand, som fremsøres af dem, der flittigen have studeret dens Spektrum (se For Hjemmet for 1877 Side 202 følg.), at Jern, Chrom, Nikkel, Mangan, Kobber, Zink, Bortum, Titan med mange flere Stoffe i uhyre Masser opstige i Solens Atmosfære som en glødende Damp, hvis forskjellige Grundstoffer røbe sig i de forskjelligefarvede Linier i Solens Lys-Spektrum.

Som ovenfor antydet, er det en almindelig Mening blandt Nutidens Astronomer, at Solen dog lidt efter lidt vil forandre sine omcirkende Drabanters Baner og efterhaanden gjøre dem mindre og mindre, og at det vil ende med, at hele Mængden af dens underordnede Ledsgere vil styrte ned i den store Jldpøls forfærdelige Dyb, hvor de dog ikke ville tage meget Rum, hvilket man kan

danne sig en Forestilling om, naar man hører, at om vor Jord stod i Solens Midtpunkt og Maanen var ligesaa langt fra den, som den nu er, saa vilde den dog kun befinde sig lidet mere end halvveis mellem Solens Midtpunkt og dens Overflade. Og saaledes, siger man, vil da Solen vedblive at vandre afsted i Himmelummet; thi den staar heller ikke stille, men i et Tidrum af 18 Millioner Aar tilbage lægger den et Omlob omkring den store Centralsoel, der antages at være enten *Alhone*, den blankeste Stjerne i Sydhjernens Billede, eller ialfald et stort Himmellege i den Region af Himmelen.

Spørger man, hvor lang Tid der vil medgaa, førend Solen vil være istand

til at drage alle sine Planeter etc. til sig igjen, da kan dette ikke noie angives, men man mener dog, at det vil tage en uhyre lang Tid — maaske en 240,000 Aar — og Videnskaben selv venter ikke, at Jorden skal staa saa længe, da den er udsat for Farer fra andre Aarsager, som — efter hvad man kan iagttage og beregne — ville medføre dens Undergang længe før den Tid. Vi skal en anden Gang komme tilbage hertil, men førend vi slutter disse Notitser, vil vi dog gjøre opmærksom paa to vigtige Slutninger, som Videnskaben i vor Tid er kommen til. Det er disse: 1) at Verden (nærmest da vort Planetsystem) skal forgaa, 2) man ved ikke, naar det skal ske. Bibelen siger det samme.

Sildetongen.

Stavanger Museum har nylig erholdt en Silbert til sin Dyresamling, der er af høi videnskabelig Interesse. En Sildekonge drev strax før Paaften endnu levende ind til Søvik i Beavaag paa Karmoen, hvor den blev funden og bragt iland af to Fiskere og ved Hr. Kapt. C. Dahls velvillige Omjörg snarest mulig dertil med Damskib affandt til Stavanger, hvortil den ankom i saagodt som ganske frisk Tilstand. Det sthydes saaledes Kapt. Dahl, at dette sjeldne Exemplar ikke gik tilgrunde, men er reddet for Videnskaben, hvorfor Museet staar i en stor Taknemmelighedsgjæld til denne Mand. Vel mangler Halefinnen og forreste lange Straaler foran Rygsfinnen, ligesom de to, 4 Fod lange Straaler paa Undersiden nær Hovedet, der hos denne Fisk tørde ittedetfor Bugfinner, ere afbrudne; men heldigvis er

den ene af disse sidste, skjønt i Smaastykker, i Behold og sat paa Spiritus, saa at man deraf kan slutte sig til samtlige Straalers Udseende. Det er nemlig saare sjelden, at disse Prøvelser, der ende i en udvidet rødfarvet Hinde og ere skjøre som Glasraade, findes paa den paa Stranden opskullede Fisk. Hovedet er ogsaa lidt læderet, men formentlig er vort Exemplar et af de bedst konserverede, som findes paa noget Museum. Hele Fiskens Legeme er nemlig af saa stor Størhed, at som oftest baade Hoved og Hale mangle, naar den enderst sjelden Gang findes, og at den let under Behandlingen gaar itu mellem Hænderne. Vort Exemplar er en Hunkist af 9 Fods Længde, 13 Tommers Høide og omtrent 3 Tommers Tykkelse; Tegleffene ere 3 Fod lange og fyldte med Millioner Kogn af et Sandfornis

Størrelse. Jeg siger trygt Millioner; kan en voksen Torsts Egfælle rumme 9 Millioner Rogn, og dette er konstateret, saa kan vel her ikke være Tale om at have brugt et altfor stærkt Udtryk. Til Opbevaringen af denne Raritet, hvortil der maatte arbeides et eget Blikkar, medgik omtrent 40 Potter Spiritus.

Sildefongen, Sildetusten eller Sildestorjen horer til Baandfiskenes Familie, der har sit Navn af Legemets Fighed med et langt, bredt, søloglindsende Baand. Disse Fiske leve paa meget dybt Vand, hvad deres store Dine noksom bevise, og deres Naturhistorie er kun lidet bekjendt. De svømme langsomt og ernære sig sandsynligvis af Krustaceer, Bløddyr og saadanne smaa Fiske, som leve paa Bunden og ikke ere meget hurtige i sine Bevægelser. Maaske kunne de i vort Museum opbevarede, paa Spiritus fatte Eksemplarer af vor Sildefonge, naar de underkastes en mikroskopisk Undersøgelse, bringe mere Lys i dette Mørke.

Denne Families mest bekjendte Art er Sølvveiten eller Vognræren (*Trachypterus arcticus*, Bränn), hvoraf enkelte Individider ere fundne fra Varangerfjorden ned til Lindsnæs, de fleste i Landets nordlige Dele. De ere dog kun sjelden blæne opbevarede eller noigtigt undersøgte. Fiskerne ved Finmarksens Kyster kjende den og paastaar, at den i Levendis har nogen Fighed med Fjældrene, hvoraf den har faaet sit Navn. Undertiden fanges den om Høsten i Sildegarn, og man vil da have iagttaget, at den, ligesom Fjældrene, svømmer paa den ene Side og følger sig paa denne Maade langsomt frem. Blot fattige Fiskere benytte dem, de hændelsesvis faa fat paa, ligesom Sveiten til Rav og Rækling; som oftest sælge de dem til Rusjere fra Arkangel, som be-

søge deres Kyst, og som skulle være meget glade i fede Sager.

Langt sjeldnere er Sildefongen (*Regalecus*), hvoraf man ville have fundet 3 forskjellige Former, der i Systemerne undertiden opstilles som 3 Arter, uden at dette dog paa Grund af de ufuldstændige Undersøgelser, som de hidtil fundne defekte Exemplarer kunne have været underkastede, med Sikkerhed kan afgjøres. Den ene af disse Former (*Regalecus* eller *Gymnetrus grillii*, Lindr.) er beskrevet af Dr. Lindroth, og fandtes i den Grilliske Naturaliesamling, der i 1830 indlemmedes i det zoologiske Rigsmuseum i Stockholm. Dette Individ, den eneste bekjendte, strandede 12te August 1797 ved Hitteren udenfor Throndhjemsfjorden og blev Dagen efter undersøgt og beskrevet. Det opbevarede Fragment bestaar blot af Skindet af den ene Side, som er blevet fortorvet og noget udsløppet er fæstet til et langt Bret. Men hele Hovedet er gjort af Træ og malet, og Halespidsen er afbrudt. Længden var efter Dr. Lindroths Opgivende 18 Fod, og den største Hvide omkring 14 Tommer.

Den anden Form (*R. glesne* Ascan) omtales første Gang som strandet ved Glasvær nær Bergen 1766, ligesom et andet Exemplar, der er beskrevet af Prof. Ascanius, 3 Aar efter blev fundet ved samme Fiskevær. Længden af dette sidste var 10½ Fod. Foruden disse Individider skal et andet, hvis Længde var 16 Fod, være fanget eller drevet iland paa samme Sted i Februar 1840. I Marts 1791 fandtes et Individ paa Bergens Waag, der omtales i Bergens Adressaavis for 25de Marts s. A. Længden opgives der til over 12 Fod. I dette Aarhundrede er kun yderst faa af disse mærkelige Fiske iagttagne, deriblandt et Individ, som i Marts 1867

blev stykket op paa Fæderens Rev. Ved min Ankomst dertil var blot nogle Brudstykker tilbage, hvoraf jeg medtog et, som blev sat paa Spiritus og er opbevaret i vort Museum, medens de øvrige bleve indsendte til Christiania. Fisserne havde benyttet endel af Kroppen til Agn, som sagdes at have været af udmærket Kvalitet. Paa dette Exemplar manglede baade Hoved og Hale. Det Stykke af Legemet, som blev kastet op paa Stranden, maalte omtrent 10 Fod og Legemets største Hvide var omtr. 10½ Tomme.

Endelig opbevares paa Bergens Museum 2 Individuer af den 3die Form, der er opstillet som en egen Art under Navnet *Regalecus banksii* (Cuv. & Val) Det ene, som blev fanget i Aftahoug i Nordland 1859, er det bedst konserverede og har en Længde af omtrent 10 Fod; det andet, som er indsendt fra Nordfjord i 1855, manglede

Halen, og kan med denne antages at have haft en Længde af omtr. 12½ Fod.

Til Slutning maa jeg høilig beklage, at et Exemplar af denne Familie, som for mere end 20 Aar siden blev indbragt til Stavanger, og som jeg fik Anledning til at se, var i en saa forraadnet Tilstand, at det ikke snyderlig egnede sig til Opbevaring. Det var forresten helt, med Hoved og Hale, hvilken sidste var lodret anbragt paa en 2 eller 3 Tom. lang Stilk, der dannedes af de yderste Halehvirvler. Disse strakte sig udenfor den egentlige Krop, der endte i en stump Vinkel. Længden var, saavidt jeg erindrer, omtr. 6 Fod. Med de indskrænkede Hjælpemidler, som dengang stod til min Raadighed, kunde jeg ikke hindre, at dette sjeldne Exemplar gik tilgrunde, ligesom mine tarvelige Hjælpetilder ikke tillod nogen Undersøgelse af, hvilken Form eller Art denne interessante Fisk tilhørte. (St. Amstid.)

Anledningen til Torturens Ophævelse i Danmark under Christian den Sjettes Regjering.

Efter Traditionen skal følgende strækelige Tildragelse have bevæget Kongen til at befale Torturens Afstæffelse:

Tre Fodgardister vare en Søndag Aften gaaede ud ad Gamle Kongevei til Frederiksborg. Paa Tilbageveien gik de ind i et lidet affides, noget fra Veien beliggende Sted, hvor der holdtes Værtshus. De forbleve der til Kl. 12 om Natten, idet de morede sig med at spille Kegler. Under Spillet vare de blevne temmelig berusede, og fattede i denne Tilstand den taabelige Beslutning, at ville desertere. For at kunne iværksætte dette, gik de til Skovshoved, hvor de bemægtigede sig en Fisserbaad, for dermed

at sætte over til Sverig. Da de imidlertid ikke forstode sig paa, at styre Fartøiet og holde den rette Kurs, kom de efter at have seilet hele Natten, mod Morgenstunden ned til Stevns, hvor de, i den Tanke, at det var den svenske Kyst, gik iland og kort efter bleve grebne af Bønderne og førte til Kjøbenhavn.

Selvsamme Nat, som dette passerede, gik tre andre Soldater af de dengang saakaldte smaa Regimenter ud til det samme Hus, hvor de, efter forud derom truffen Aftale, havde besluttet at ihjelslaa Værten og hans Familie, for derefter at bemægtige sig hans Penge, der efter Klygtet ikke skulde være saa faa.

Kort efter at Gardisterne havde forladt Huset, kom disse Soldater til Stedet, hvor de fandt Manden ene oppe endnu, men isærd med at gaa i Seng. Da de vare komne indenfor, holdt den Ene paa Døren, medens den Anden med en tre-pundig Kanontugle i et Strømpelast slog først Manden ihjel, paa hvem den Tredie imidlertid holdt fast, og derefter Konen, Datteren og en Tjenestepige. Efter at være bleve færdige med dette Blodbad, undersøgte Morderne Huset, men foresandt i rede Penge kun 24 Rigsdaler dansk Kurant, som de delte imellem sig, og derefter henad Morgenstunden gik ind til Byen, hvor de opholdt sig, indtil Porten blev oplukket, og vare heldige nok til, at deres Fraværelse fra Kasernen den Nat ikke bemærkedes.

Den følgende Dag gjorde dette rædsomme Mord naturligvis stor Opsigt i Staden; og da Bønderne samme Dag henad Eftermiddagen, bragte de tre Gardister til Byen, troede Alle fuldt og fast, at disse vare Morderne, og det saameget mere, som flere af Naboerne bevidnede, at de havde seet dem paa Reglebanen til langt ud paa Natten, og man desuden ikke kunde paa anden Maade forklare sig, at de vilde have deserteret, da Desertion

var Noget, der sjelden eller aldrig forekom mellem Fodgarderne, der i de Tider kun bestod af lutter Normænd. Imidlertid tilstode Gardisterne vel, at de vilde have deserteret, men forstrebte høit og helligt, at de vare aldeles uvidende om og uskyldige i Mordet; Alt, hvad de anførte, hjalp dem ikke; Skinnet var mod dem, og de bleve lagte paa Pinebænken, hvor den Ene af dem døde under Pineslerne, medens den Anden fik sine Lemmer for sin Livstid spolerede; den Tredie bekjendte, naar han blev pint; men negtede strax igjen, ligesaa snart, som man holdt op at pine ham.

Medens dette pinlige Forhør stod paa inde i Stokhuset, stode "tilfældigvis" to af Gjerningsmændene paa Post udenfor. Da de horte de Ulykkeliges Jammerstrig, jagde den Ene af dem: "Nei, Broder! dette holder jeg ikke ud! Disse blive dog uskyldig pinte for vor Skyld." Derpaa gik han ind, og angav sig og sine Kamerater. De tre Gjerningsmænd bleve efter de dengang gjældende Love levende radbrækkede!

De to Gardister, der overlevede Torturen, fik en god Pension, og Kongen befalede Afskaffelsen af Torturen.

(Eft. Nordisk Penningmag.)

Spørgsmaal besvaret.

Kan Grønsæbe ikke faaes her i Landet?

Nejpe. Grønsæbe kunde fabrikeres som almindelig Ludsæbe, naar man kun havde Hampolje (oleum cannabis) at

bruge istedetfor Fedt, men denne Olje kan vist ikke staffles her, da der, saavidt vi ved, ikke er nogen Fabrik for den, ialfald ikke i Nordstaterne.

Gaader og Opgaver.

No. 176. Jeg er en Ben i Nøden;
 Jeg frygter ei for Døden,
 Skjønt tidt jeg Døden giver
 Den, som forbydt mig driver.
 Naar "e" man til mig fæster,
 Da er jeg Mængdens Mester;
 Jeg er ei længe den samme,
 Gjør ofte Kløgt til Stamme;
 For mig hver Nar sig bøier.
 Naar man end til mig føier
 Et "r", saa har jeg Livet
 Dig og hver Konge givet.

No. 177. Hvad er nok for En, formeget for To og Tret for Tre?

Opløsning paa Gaaderne i No. 15.

No. 174. Koromandel. (Ved Omsætning dannes Ordene :

Kor, Kro, Kof, Kom, Orm, Mor, Mat, Kam, Mand, Mord, Ord, Kar,
 Art, Nar, Nora, Dram, Arm, Moro, Kan, om, Mo, Mad, Dam, ram, And,
 Rand, Rande, de, nok, Andel, Del, led, lam, Alm, lam, Mol, Lom, olm,
 Molo, Udel, Leda, Man, Ar, Ed, kold, Dom, Mod, Dal, lad, Kram, Kan,
 Kad, Kod, Kode, Kram, Mark, der, more, Kane, en, Lod, Od, male, Ole, Mode,
 Edom, ad, da, Med, mer, Rem o. s. v.)

No, 175. Endless.

Blandinger — Nyt og Gammelt.

Nr. Bladet „Garden“ er første
 Aargangs No. 1 tilsendt os. Dette nye
 Blad udkommer i La Crosse, Wis., ud-
 gives af Advokat T. J. Widdey og redi-
 geres af D.Hr. Widdey og P. G. Die-
 trichson. Det er et stort, 10-spaltet
 Blad, godt udstyret og koster \$2.00 om
 Aaret i Forstud. Bladet stiller sig,
 hvad Parti-Politikken angaar, paa den
 republikanske Side og skal redigeres i
 fristelig Aand. Det vil vistnok hidrage sin
 Del til en intelligent og sandhedskjærlig
 Drøftelse af Tidens Spørgsmaal.

Spot og Skade følges ad. Den
 Student Don s, der isfor omtaltes i
 „For Hjemmet“ som en meget paagaa-

ende Fritænkter, idet han i sine philoso-
 phiske Forelæsninger harcellerede Theo-
 logerne og blandt Andet erklærede, at de
 ikke kjendte noget andet Tempus end
 Plusquamperfectum — skal nu nylig
 i Rom med fuld Ceremoniel være gaaet
 over til Katholicismen. En Spotte-
 gjog har hertil foiet den „Oplysning“,
 at Hr. Dons endog skal være bleven
 Huslærer hos Paven.

Hestehotellet i New York. Der
 er flere store Hesteholiger i New York.
 Hver har Plads til Hundreder af Heste,
 og „Spisebordene“ er hundrede Gange
 større end de i „Fifth Avenue“ og

„Windfor Hotel“ tilsammen. Den største af alle, „Hestehotellet“, er paa Third Avenue, mellem Sixth-fifth og Sixth-sixth Street. Det er en eneste uhyre Fernbygning, sex hundrede Fod lang og to hundrede Fod bred, og den bedækker et helt Kvartal. Dette „Hotel“ er tre Etager høit med en Kjelder-etage, og to tusinde Heste, tilhørende Third Avenue Railway Company, bo der i en Yppighed og Glands, der er ganske ukjendt for de Heste, som aldrig har forladt den Færm, hvor de ere komne til Verden. Der er Vente- og Modtagelses-Bærelser, hvor Heste, som tilfældigvis har Forkjølelse eller Hovedpine, indbringeres; der er et prægtigt Hospital for dem, som er meget syge; der er en Hussaarlæge og „Skomager“, ikke at tale om en „Sofistikker“ til at paasætte nye Hæle og ellers istandsætte deres Sto; og der er en Husholder med en hel Hær af Opvartere og Kammerjenerere, der er ogsaa en Overkok med et Dustin Hjelperc, med et Ord, Hotellet er uovertruffet, hvad Hesteluxus og Hestenehed angaar, og dersom Hestene kunde sige, hvad de tænke derom, vilde de sikkert holde et Massemøde og vedtage en Takke-Resolution til Bestyrerne, eller de vilde idetmindste udnævne en Kommitte paa tre til at gjøre Bestyreren og Overkokken sin Opvartning for med passende Ord at udtrykke sin Paasjonnelse af deres

„Venlighed“ og „Opmærksomhed“ og sin Tilfredshed med det „elegante Kvartal“ og de „udsøgte Retter“.

Typer af Glas. I et Brev fra Paris meddeltes der for en Tid siden, at en derværende Fabrik, som har faaet Patent paa Tilvirkning af „Glas, der ikke kan brækkes istykker,“ forsøgsvis har begyndt at fabricere Typer af hardet Glas. Disse Forsøg skulle have haft et heldigt Udfald, og hvis dette bekræfter sig, vil der hermed være gjort et godt Skridt fremad i Bogtrykkervæsenet. Ifølge Fabrikantens Udsagn ere Glasstyperne ligesaa stærke som Metalstyperne, de blive støbte i samme Slags Former som disse og have deshos den Fordel ikke at kunne blive knuste af Balleterne(?), at de aldeles ikke slides, trods deres ubegrændsede Varighed og koste mindre end Metalstyper, at de ikke lide det mindste ved den hurtige Afkjøling efter Stereotyperingen og endelig, at de ikke udsætte Typograferne for nogensomhelst for Sundheden farlig Indflydelse. Navnlig det sidste Moment er af stor Betydning, idet den stadige Berørelse med Bly og Tilstedeværelsen af Blystoffer i Atmosfæren i Trykkerierne nu udsætter Typografen for Blyforgiftning. Denne Fare vil sandsynligvis kunne undgaaes, hvis det virkelig skulde vise sig, at Typer af den ovenfor nævnte Art ere praktisk anvendelige i det Store. („Aftenposten“).

Et meget stort Antal Abonnenter staar endnu til Rest med Kontingent. Udgifteren trænger til Penge og beder derfor, at Restancerne uden Ophold maa indsendes.
Adresse: R. Thronsdien,
Loek-Box 1014 Decorah, Iowa.

Indhold: Familien Hølldringen.—En Rejse til Red River.—Hvad der nu for Tiden læres om Solen.—Sildesongen.—Anledningen til Torturens Ophævelse i Danmark under Christian den Sjettes Regjering.—Spørgsmaal bejvaret.—Gaader og Op-gaver.—Opløsninger paa Gaader.—Blandinger—Nyt og Gamnelt.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,
NOTARY PUBLIC and COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidiler etc.
Decorah, - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Berktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Colonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Street = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Glædsels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.

Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. ☞ Alle mine Negativbilleder rettes af den anerkjendt dygtige Retoucher, Miss Emilie Christopher. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen,
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af

Anders N. Sjome.

☞ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

PETER G JEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,

tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 13de og 14de Bind (1877, I og II), og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arktimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Skovstjernen“ (Misionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00

18de Bind, se 2den Side af Omslaget.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Misfignsberetningen „Sey Nar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00.

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Reiseskildring „Nordvest-Passagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt Læsestof, portofrit for \$1.00; alle 5 Bind for \$4.00.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Ottarsider, Titellad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: R. Thronsdjen,
Dr. 1014, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: R. Thronsdjen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende

„To ældgamle Sange fornede“,

nemlig **Tolvtalvisen** og **Den gyldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: R. Thronsdjen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

RUDOLPH & SON, Apothekere og Boghandlere,

Decorah, Iowa.

Lægemidler tilberedes samvittighedsfuldt efter Lægers Recepter.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre= Læge.

Decorah = = Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martyren i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Skovstjernen (Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Mar-
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilkensomhelst Adresse i de For. Stater og Canada for \$2.00.
Adresse: R. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA,

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Si-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelseser besørjes.

Nogle Rest-Ekemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam-
men portofrit for 35 Cents.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH, IOWA.**

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Urgangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Uarg. 1880), hvilket til-
sammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og afber-
gende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **A. Thronhjien,**

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,

Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Koft billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheik og Allamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres
med kort Barsef. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den
Fordel, at de kan faa sin Inscription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^r.r. Harvey Miller og
Julius Rosenheimer. ~~~~~ P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar,
han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmest Feragt-Office.

P. E. Haugen.